

OIKEUSPOLIITTINEN TUTKIMUSLAITOS

TOIMINTAKERTOMUS
2006

Helsinki 2007

ISSN 0357-1564
HAKAPAINO OY, HELSINKI 2007

SISÄLLYS

1	Johdon katsaus.....	1	
2	Tehtävät, organisaatio ja toimitilat.....	4	
2.1	Tehtävät	4	
2.2	Organisaatio	4	
2.2.1	Johtokunta.....	5	
2.2.2	Tutkimusyksiköt.....	5	
2.2.3	Henkilöstökokous, yhteistoiminta	5	
2.3	Toimitilat	6	
3	Tuloksellisuuden kuvaus	7	
3.1	Toiminnan vaikuttavuus	7	
3.2	Toiminnallinen tuloksellisuus.....	9	
3.2.1	Toiminnan määrällistä tarkastelua	9	
3.2.2	Tuotokset	11	
3.2.3	Talous sekä toiminnallinen tehokkuus ja sen kehitys.....	19	
3.2.4	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	24	
4	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma.....	30	
5	Allekirjoitukset	31	
LIITTEET			
Liite I: Julkaisut 2005			32
I.1	Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja	32	
I.2	Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja.....	34	
I.3	Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen muut julkaisut	34	
I.4	Muut kirjoitukset.....	35	
Liite II: Henkilökunnan muu toiminta			39
II.5	Luottamustoimet ja asiantuntijatehtävät.....	39	
II.6	Esitelmät kansainvälisissä seminaareissa ja kokouksissa.....	43	
II.7	Muu osallistuminen kansainvälisiin seminaareihin ja kokouksiin ...	45	
II.8	Esitelmät ja luennot kotimaisissa tilaisuuksissa	46	
II.9	Yliopistoyhteistyö (luento-opetus kohdassa II.8).....	50	
Liite III: Kirjasto			51
Liite IV: Henkilöstö			52
SAMMANDRAG			53

1 JOHDON KATSAUS

Laitoksen tulostavoitteet vuodelle 2006 liittyvät rikollisuusmuutosten sekä eräiden keskeisten lainuudistusten seurantaan ja arviointiin.

Rikollisuustutkimuksen puolella painopistealueina ovat olleet henkirikollisuuden seurantajärjestelmä, uhritutkimukset, alkoholiolojen muutosten rikollisuusvaikutukset, nuorisorikollisuus ja uusintarikollisuus. Kontrollijärjestelmän toimintaa koskeva tutkimuksen pääteemoina ovat olleet kriminaalipolitiikan lähivuosien muutosten analyysit sekä nuorisorangaistuksen ja huumausaineen käyttörikosuudistuksen seuranta- ja arviointi. Rikollisuutta ja rikollisuuskontrollia koskeva perustieto koottiin jälleen Rikollisuustilannekatsaukseen.

Lainsäädännön seuranta- ja arviointitutkimuksissa painopistealueina ovat olleet oikeudellisia palveluita, tuomioistuineläimästä, aviovarallisuutta, lapsen huoltoa ja velkaongelmien hallintajärjestelmiä käsittelevät seuranta- ja arviointitutkimukset. Laitos osallistui myös näkyvästi Valtioneuvoston kanslian asettaman paremman sääntelyn toimintaohjelman valmisteluun.

*

Laitoksen piirissä laaditut kriminaalipolitiikan muutostrendejä koskevat analyysit nostivat esille kriminaalipoliittisessa keskustelussa vähälle huomiolle jääneet rangaistuskäytäntöjen kustannusvaikutukset. Runsaassa viidessä vuodessa maassa tuomittujen vankilavuosien määrä on kasvanut 50 %:lla. Käytännössä tämä merkitsee useiden kymmenien miljoonien eurojen vuosittaista lisälaskua. Järkevän ja suunnitelmallisen kriminaalipolitiikan perusehtoihin kuuluu, että poliittisella päätöksentekojärjestelmällä olisi käytössään nykyistä tarkemmat tiedot kriminaalipoliittisten muutosten kustannus- ja rikollisuusvaikutuksista. Nykyiset pahasti alimitoitettut tutkimusresurssit eivät anna tähän riittävää mahdollisuutta.

*

Oikeuspoliittisen tutkimuksen kehno resurssitilanne on huomattu vuonna 2003 käynnistetyn julkisen tutkimusjärjestelmän rakennearvion eri vaiheissa. Vuonna 2004 selvitysmies Jussi Huttunen suositti merkittävää resurssilisäystä sekä kriminologiseen että yleisen oikeuspolitiikan tutkimukseen. Eduskunnan lakivaliokunta katsoi vuoden 2005 talousarvioehdotusta koskevassa lausunnossaan (LaVL 18/2004), että oikeusministeriön hallinnonalan tutkimusmäärärahojen suunnitelmallinen kasvattaminen pitäisi aloittaa jo vuoden 2005 talousarviossa ja lisärahoitus pitäisi osoittaa nimenomaan Oikeuspoliittiselle tutkimuslaitokselle. Lausuma jäi vaille vaikutusta. Lakivaliokunta

toistikin näkemyksensä aiempaa ponnekkammin vuoden 2007 talousarvioehdotuksesta antamassaan lausunnossa (LaVL 15/2006).

”Lakivaliokunnan mielestä nykytilanne on rationaalisen oikeuspolitiikan ja lainvalmistelun kannalta kestävä. Sen vuoksi se pitää välttämättömänä, että Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen rahoitusta tunnustetaan lisätään. Valiokunnan käsityksen mukaan jo valtiontaloudellisesti pienelläkin panostuksella voidaan saavuttaa lainvalmistelun kannalta merkittäviä tuloksia ja siten samalla myötävaikuttaa yhteiskunnan voimavarojen entistä suunnitelmallisempaan ja tarkoituksenmukaisempaan käyttöön. Tämän vuoksi valiokunta esittää, että Oikeuspoliittiselle tutkimuslaitokselle jo tässä talousarviossa osoitetaan 1,2 miljoonan euron lisämääräraha.”

Lausunto sai osakseen myös valtiovarainvaliokunnan sympatiat. Valiokunta toisti mietinnössään (VavM 41/2006) jokseenkin sellaisenaan lakivaliokunnan esittämät huomiot. Sympatiat eivät kuitenkaan yltäneet resurssilisäyksiin asti ja Oikeuspoliittisella tutkimuslaitoksella tilanne jatkuu entisellään. Laitoksen hallintorakenne ja -resurssit ovat jotakuinkin kolmenkymmenen vuoden takaisella tasolla. Tutkimuksen osuus oikeusministeriön budjetista on kahdeskymmenesosa valtioneuvoston keskiarvoista. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen budjetti on prosentin neljäsosa sektoritutkimuksen yhteenlasketusta budjetista. Rikollisuuden ja rikollisuuskontrollin – joka on vain osa laitoksen tutkimuskohteesta – osuus bruttokansantuotteesta on vuorostaan kuuden prosentin luokkaa.

*

Uusimman käänteeseen tilanteeseen on tuonut valtion tiede- ja teknologianeuvoston sektoritutkimustyöryhmän 16.1.2007 pääministerille luovuttama mietintö sektoritutkimuksen kehittämisestä (Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 21/2006). Ehdotuksen jatkokäsittely saattaa avata uusia mahdollisuuksia oikeuspoliittisen tutkimuksen vahvistamiselle, edellyttäen, että oikeuspoliittinen tutkimus otetaan suunnitelmissa mukaan yhteiskunnallisen painoarvonsa mukaisena kumppanina. Kovin suureen optimismiin ei ilmeisestikään ole aihetta. Ihmisen arkielämän ja ongelmien kannalta keskeiset yhteiskunta- ja -oikeuspoliittisen tutkimuksen alueet löytyvät toistaiseksi julkaistujen suunnitelmien marginaaleista – jos sieltäkään.

*

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja -sarjassa ilmestyi 8 julkaisua ja Tutkimustiedonantoja-sarjassa 5 julkaisua. Kaikkiaan laitoksen tutkijat julkaisivat kertomusvuonna runsaat 83 tutkimusta, artikkelia ja kirjoitusta sekä pitivät 73 esitelmää tai alustusta, 54 kotimaassa ja 19 kansainvälisissä semi-

naareissa ja kokouksissa. Lisäksi pidettiin kaikkiaan 34 yliopistoluentokertaa. Suoritteet ylittävät reilusti vertailukelpoisten tutkimuslaitosten vastaavat.

Laitoksen yhteenlaskettu työmäärä, toimisto- ja avustava henkilökunta mukaan lukien, oli kertomusvuonna 21,6 henkilötyövuotta. Tutkimuslaitoksen kokonaisrahoitus oli 1 589 000 euroa. Budjettirahoituksen osuus tästä oli 83 prosenttia.

Tapio Lappi-Seppälä
tutkimuslaitoksen johtaja

2 TEHTÄVÄT, ORGANISAATIO JA TOIMITILAT

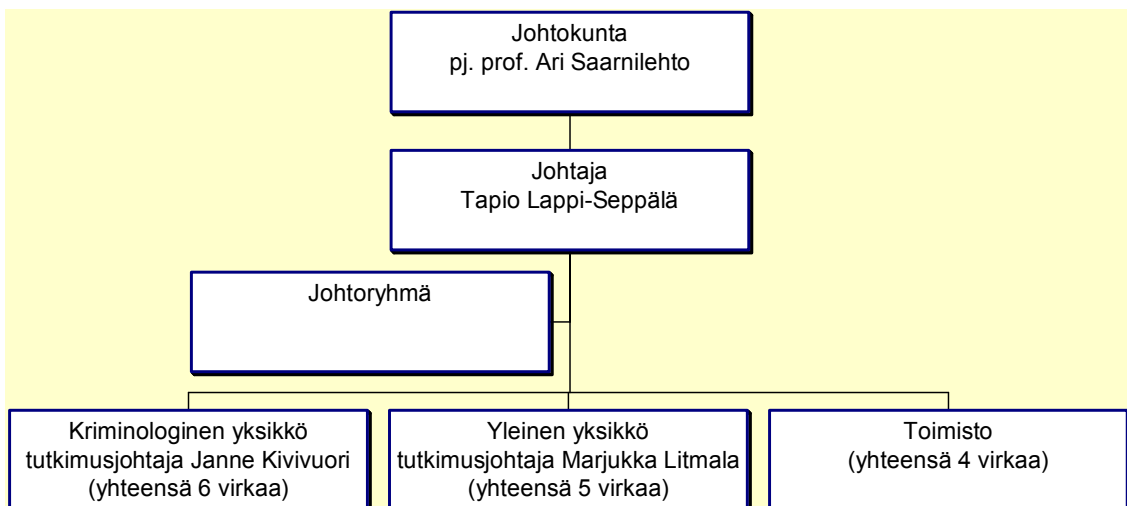
2.1 Tehtävät

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tehtävät on määritelty oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta annetussa laissa (51/1974) ja asetuksessa (1425/1991). Lain 1 §:n 2 momentin mukaan laitoksen tehtävänä on harjoittaa *puolueeton-ta oikeuspoliittista tutkimusta* ottaen huomioon lainvalmistelutyön vaatimat tutkimukset ja selvitykset sekä suorittaa sille asetuksella määrätyt tehtävät. Asetuksen (1 §) mukaan laitoksen tehtävänä on lisäksi

- seurata koti- ja ulkomaista oikeuspoliittisen tutkimuksen kehitystä;
- ylläpitää ja edistää kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä oikeuspoliittisen tutkimuksen alalla;
- harjoittaa oikeuspoliittiseen tutkimukseen liittyvää julkaisutoimintaa; sekä
- suorittaa oikeusministeriön laitokselle antamat sen toimialaan kuuluvat tutkimus- ja selvitystehtävät.

Laitos toimii oikeusministeriön tulosohjauksessa, ja toimintaa ohjaavat myös oikeusministeriön strategiat sekä ministeriön ja tutkimuslaitoksen vuosittaiset tulossopimukset.

2.2 Organisaatio

2.2.1 Johtokunta

Tutkimuslaitoksella on valtioneuvoston nimittämä johtokunta, jonka tehtävänä on muun muassa ohjata, kehittää ja valvoa tutkimuslaitoksen toimintaa sekä tehdä ehdotukset tutkimuslaitoksen toiminta- ja taloussuunnitelmaksi. Johtokunta kokoontui kertomusvuonna kolme kertaa.

Johtokunnan jäsenet 2004—2007:

Professori Ari Saarnilehto (puheenjohtaja), Turun yliopisto
 Poliisiylitarkastaja Seppo Kolehmainen (varapuheenjohtaja), SM
 Tutkimuslaitoksen johtaja Tapio Lappi-Seppälä (viran puolesta)
 Erikoistutkija Jukka Savolainen (henkilöstön edustaja)
 Osastopäällikkö, ylijohtaja Jarmo Littunen, OM
 Professori Tarja Pösö, Tampereen yliopisto
 Valtionsyyttäjä Päivi Hirvelä, Valtakunnansyyttäjänvirasto
 Käräjätuomari Elina Haapasalo, Helsingin käräjäoikeus
 Toiminnanjohtaja Pirkko Lahti, Suomen Mielenveysseura ry

Johtokunnan sihteeri
 Hallintosihteeri Risto Jaakkola

2.2.2 Tutkimusyksiköt

Oikeuspoliittisessa tutkimuslaitoksessa on kaksi tutkimusyksikköä: yleinen ja kriminologinen yksikkö. Lisäksi laitoksella on toimisto, joka vastaa laitoksen hallinnosta ja tietopalveluista. Tutkimuslaitoksessa oli johtajan ja tutkimusjohtajien virkojen lisäksi yleisessä yksikössä neljä, kriminologisessa yksikössä viisi ja toimistossa neljä virkaa. Lisäksi laitoksella työskenteli budjetti- ja ulkopuolisella rahoituksella palkattuja määräaikaisia tutkijoita ja tutkimusavustajia.

Kriminologisen yksikön voimavaroista pääosa käytettiin rikollisuuden ja kriminaalipolitiikan osoittimien kehittämiseen ja rikollisuustilanteen seurantaan. Yleisessä yksikössä lainsäädännön toimivuuden sekä lainsäädäntöuudistusten seuranta vaativat pääosan voimavaroista.

2.2.3 Henkilöstökokous, yhteistoiminta

Yhteistoimintasopimuksen tarkoittamia asioita käsitellään koko henkilökunnalle tarkoitettussa henkilöstökokouksessa. Henkilöstökokouksen puheenjohtajana toimi Hannu Niemi ja sihteerinä Ville Hinkkanen. Henkilöstökokous kokoontui kertomusvuonna kaksi kertaa.

2.3 Toimitilat

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos toimii Keskinäinen vakuutusyhtiö Eläke-Fennialta vuokratuissa toimitiloissa Pitkäsillanrannassa, Hakaniemessä. Samoihin tiloihin on sijoittunut myös YK:n yhteydessä toimiva Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti HEUNI. Tutkimuslaitoksen käytössä oleva pinta-ala on noin 820 m².

3 TULOKSELLISUUDEN KUVAUS

Vuodelle 2006 laaditussa valtion talousarvioesityksessä tutkimuslaitokselle asetettiin seuraavat tulostavoitteet:

”Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimus tukee oikeusministeriön lainvalmistelua ja tuottaa perustietoa oikeus- ja kriminaalipolitiikkaa koskevan yhteiskunnallisen keskustelun, suunnittelun ja päätöksenteon pohjaksi.

Rikollisuustilanteen seurannassa kehitetään henkirikollisuuden seurantajärjestelmää ja rikosentorjuntaa palvelevia rikollisuuden osoittimia. Rikollisuustutkimuksen erityispainotuksia ovat kansallinen uhritutkimus, uusintarikollisuus, alkoholiolojen muutosten rikollisuusvaikutukset, nuorisoricollisuus ja nuorten seuraamusjärjestelmä sekä maahanmuuttajanuorten rikollisuus ja sen kontrolli. Oikeusolojen kuvauksessa arvioidaan oikeudellisten instituutioiden toimintaa ja oikeusongelmien ratkaisutapoja. Riitaprosessin ja oikeudenkäyntikultujen seuranta jatketaan, arvioidaan perhe-elämää, oikeudellisia palveluja, velkojen hallintajärjestelmiä ja tietosuojaa koskevan sääntelyn toimivuutta. Laitoksen kansallisia ja kansainvälisiä tutkimusyhteyksiä yliopistoihin ja alan tutkimuslaitoksiin lisätään. Tutkimustiedon saatavuutta ja tiedon käytettävyyttä vahvistetaan verkkotiedottamista lisäämällä. Maksullisen tutkimustoiminnan tuloilla pyritään jatkossakin kattamaan viidesosa laitoksen kokonaisrahoituksesta.”

Näitä tulostavoitteita täsmennettiin ja tarkennettiin edelleen Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen ja oikeusministeriön 10.10.2005 käymissä tulosneuvotteluissa. Oikeusministeriö vahvisti päätöksellään 19.1.2006 (OM 3/014/2006) neuvotteluiden tulostavoiteasiakirjojen mukaiset tulostavoitteet.

Seuraavassa tarkastellaan ensin koko laitoksen toiminnan vaikuttavuutta (3.1), sitten tuloksellisuutta ja yksittäisiä tuotoksia (3.2).

3.1 Toiminnan vaikuttavuus

Laitoksen toiminnan perustavoitteena on oikeuspoliittisen päätöksenteon tietopohjan vahvistaminen, erityisesti oikeusministeriön hallinnonalalla. Tutkimuksen vaikuttavuudessa on tällöin kyse tiedon läpäisykyvystä, sen tehokkaasta levittämisestä, sekä päätöksentekojärjestelmän kyvystä ottaa vastaan ja käyttää sille tarjottua tietoa.

Oikeuspoliittisen tutkimuksen vaikuttavuus ilmenee eri ulottuvuuksilla, mikä vaikeuttaa yksiselitteisten ja suorien indikaattorien kehittelyä. Vaikuttavuus voi ilmetä *yleisen tiedon tason kohoamisena ja väärinkäsitysten oikaisemisena*. Aiempaa luotettavamman ja oikeasuhtaisemman kuvan antaminen rikollisuuskehityksestä on laitoksen piirissä kehiteltyjen rikollisuuden mitta-

reiden perustavoite. Ilman uhritutkimuksia ja itse ilmoitetun nuorisorikollisuuden mittauksia käsityksemme rikollisuuden tasosta ja kehityssuuntauksista olisikin toinen – virheellisempi – kuin mitä se nyt on.

Tutkimuksen vaikuttavuus ilmenee myös tilanteissa, joissa *lainuudistusten sisältöratkaisuja perustellaan tutkimustietoon viitaten*. Lainvalmisteluasiakirjoissa on yhä useammin suoria viittauksia laitoksen tutkimuksiin. Näitä löytyy mm. rikosoikeudellista seuraamusjärjestelmää, tuomioistuinlaitosta, velkahallintajärjestelmiä sekä julkisen oikeusavun kehittämistä koskevista valmisteluasiakirjoista. Laitoksen tutkijoita on kuultu eduskunnassa asiantuntijana lukuisten lakien valmistelussa. Tutkimus seuraamuskäytännön muutoksista huumausainerikoksissa johti sekä syyttäjille että poliisille annettuihin uusiin ohjeisiin menettelytavoissa huumausaineen käyttörikoksissa. Laitoksen tutkimuksiin viitataan myös taajasti valtion tilintarkastajien kertomuksissa. Oikeusturva-asiain neuvottelukunta nojautui työssään sekä toiminnastaan laatimissa kertomuksissaan näkyvästi laitoksen tutkimustietoihin.

Tutkijoiden osallistuminen erilaisten työryhmien- ja toimikuntien työhön on usein julkaisuakin tehokkaampi tapa saattaa oikeuspoliittinen tieto hyödyttämään päätöksentekoa ja -suunnittelua. Laitoksen tutkijoilla on vuoden 2006 aikana ollut jäsenyyksiä ja puheenjohtajuuksia lukuisissa oikeusministeriön asettamissa säädösvalmisteluun ja oikeuspoliittiseen suunnitteluun liittyvissä työryhmissä, toimikunnissa ja neuvottelukunnissa. Laitos on antanut merkittävän panoksen myös sisäisen turvallisuuden ohjelman ja väkivallan vähentämishojelman valmistelussa ja seurannassa.

Tutkijoiden osallistuminen lainkäyttöhenkilöstön koulutukseen erilaisten seminaarien, kurssien sekä hovioikeuspiirien laatuhankeiden yhteydessä on kanavoinut tutkimustietoa lainsoveltamisen ja oikeudenkäytön tasoille. Laitoksen julkaisema tutkimustieto kanavoituu median kautta myös osaksi yleistä oikeuspoliittista kansalaiskeskustelua. Laitos on ollut kokoonsa nähden näkyvästi esillä julkisessa sanassa. Eräs tapa arvioida tutkimuksen vaikuttavuutta on tarkastella mainintojen määrää sanomalehdissä. Laitoksen näkyvyys mediassa on henkilötyövuosien määrään suhteutettuna varsin hyvä. Laitos mainittiin vuoden 2006 aikana 23 kertaa Helsingin Sanomissa (1,06 mainintaa/henkilötyövuosi). Vastaava määrä eräissä muissa valtion sektoritutkimuslaitoksissa¹ oli vuonna 2005 0,44 mainintaa henkilötyövuotta kohden (OPTL 2005: 1,07).

Alan tutkimuksen tason ja osaamisen nostaminen sekä infrastruktuurin vahvistaminen ovat osa laitoksen tutkimuspoliittista tehtävää. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen panos oikeuspoliittisen tutkimuksen teorian ja menetelmien kehittäjänä on huomattava jo yksin sen vuoksi, että laitos on alallaan

¹ Vuoden 2006 tiedot eivät ole vielä saatavilla. Vertailuryhmän muodostavat tässä Geodeettinen laitos (GL), Kotimaisten kielten tutkimuskeskus (KOTUS), Kuluttajatutkimuskeskus (KTKK), Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL), Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus (Stakes) ja Valtion taloudellista tutkimuskeskus (VATT). Kaikkien vertailuryhmään kuuluvien laitosten vuosittaiset kulut ovat alle 40 miljoonaa euroa.

ainoa. Laitoksen tutkimus- ja henkilöstöpoliittisiin tavoitteisiin kuuluu laitoksen henkilökunnan tutkijakoulutuksen tukeminen. Puolet henkilöstöstä on väitellyt tohtoriksi tai suorittanut lisensiaattitutkinnon. Laitoksen asiantuntijoiden osallistuminen tutkimuksen ja tilastoinnin johto- ja ohjausryhmiin on lisännyt tutkijoiden ja asiantuntijoiden vuorovaikutusta, vahvistaen näin yhteistyömuotoja ja tutkimuksen tekemisen yleisiä edellytyksiä. Yhteistyön tiivistäminen yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa on myös vahvistanut laitoksen ja sen tutkimuksen omaa asemaa tutkimuskentällä.

Pääosa laitoksen tutkimuksista julkaistaan suomeksi, mikä vähentää vaikuttavuutta kansainvälisesti. Viittauksia laitoksen julkaisuihin löytyy kuitenkin sekä OECD:n että EU:n piirissä julkaistuista oikeuspolitiikan alan katsauksista.

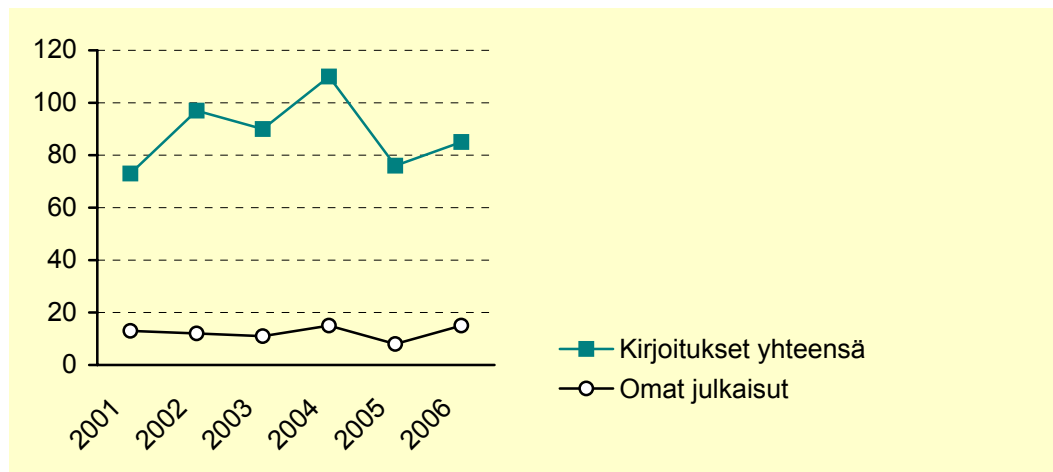
Tiedon saatavuus kohentaa vaikuttavuutta. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tuottamaa tutkimustietoa välitetään tiedon käyttäjille monin eri tavoin. Tutkimustuloksia julkaistaan tieteellisissä julkaisusarjoissa, lehtiartikkeleissa, laitoksen www-sivuilla, erilaisissa koulutustilaisuuksissa, esitelmissä ja seminaareissa. Laitoksen tutkimuksia lähetettiin vapaakappaleina noin 130 kotimaiselle vastaanottajalle ja yli 30 ulkomaiselle kirjastolle tai tutkijalle. Research Report Summaries lähetettiin lisäksi noin 140 kohteeseen ja Rikollisuustilanne 2005 kotimaahan noin 340 vastaanottajalle ja ulkomaille noin 40 vastaanottajalle. Laitoksen kaikki julkaisut on julkaistu vuodesta 2004 lähtien laitoksen www-sivuilla.

3.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Seuraavassa toiminnallista tuloksellisuutta koskevassa jaksossa esitetään ensin määrällisiä tietoja laitoksen toiminnasta (3.2.1). Sen jälkeen esitellään yksityiskohtaiset tiedot tuotoksia koskevasta tulostavoitteista ja niiden saavuttamisesta (3.2.2). Seuraavaksi (3.2.3) tarkastellaan taloutta ja toiminnallista tehokkuutta. Viimeisessä jaksossa esitellään laitoksen henkisten voimavarojen hallintaa (3.2.4).

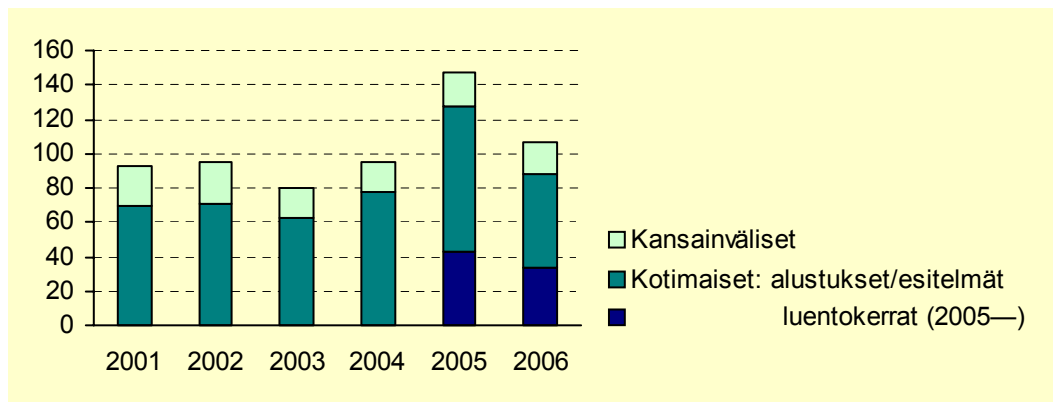
3.2.1 Toiminnan määrällistä tarkastelua

Tutkimustoiminnan tuloksellisuuden kuvaamisessa käytettäviin määrällisiin mittareihin liittyy joukko rajoitteita, puutteita ja virhemahdollisuuksia. Jo yksin vuositasolla nähtävät vaihtelut voivat olla seurausta hankkeiden erilaisesta jaksottumisesta ja projektikokojen vaihteluista (ks. tältä osin taloudellisuuden ja tuottavuuden mittaamisen yhteydessä jäljempänä sivulla 22 esitettyä). Seuraavat määrälliset tarkastelut ovat siten vain suuntaa antavia.

Kuva 1 Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisut ja muut henkilöstön julkaisut 2001–2006

Toimintakertomuksen liitteessä I luetellaan kaikki kertomusvuoden aikana ilmestyneet julkaisut sekä henkilöstön julkaisemat artikkelit ja muut tutkimuslaitoksen toimialaan liittyvät kirjoitukset. Niitä on yhteensä 85, joista 21 artikkelina Rikollisuustilanne-katsauksessa. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja -sarjassa ilmestyi 8 julkaisua ja Tutkimustiedonantoja-sarjassa 5 julkaisua. Lisäksi julkaistiin laitoksen toimintakertomus, Research Report Summaries ja kolme verkkojulkaisua. Kirjoituksia ilmestyi kaikkiaan hieman enemmän kuin edellisvuonna.

Kuva 2 Esitelmät 2001–2006

Tutkimuslaitoksen tutkijat pitivät kertomusvuonna 73 esitelmää tai alustusta, 54 kotimaassa ja 19 kansainvälisissä seminaareissa ja kokouksissa. Lisäksi pidettiin neljä luentosarjaa, yhteensä 34 luentokertaa. Eduskunnan lakivaliokunnassa esitettiin kaksi asiantuntijalausuntoa. Lisäksi laitoksen edustajia kuultiin muun muassa sosiaali- ja terveysministeriön ”Väkivallan vähentämistyön osaamisen ja kehittämisen koordinointi” -työryhmässä.

3.2.2 Tuotokset

TULOSTAVOITTEET (2006):

Tutkimuslaitos oli laatinut esityksen vuoden 2006 tutkimushankkeiksi (liite 2). Hyväksyttiin OPTULAn esitys vuoden 2006 tulostavoitteiksi.

Seuraavassa kuvataan yksityiskohtaisesti laitoksen toiminnan tuotoksia toimintasuunnitelman mukaisin ryhmittelyin.

KRIMINOLOGINEN YKSIKKÖ

Rikollisuustilanteen seuraaminen ja rikollisuuden osoittimien kehittäminen

TULOSTAVOITTEET (2006):

(B = budjettirahoitus, P = projekti-
rahoitus, Y = yhteisrahoitus)

a) *Kokonaiskuva rikollisuustilanteesta.* Rikollisuustilanne 2005 pyritään julkaisemaan kesällä 2006. B

b) *Uhritutkimukset.* Vuosina 1980, 1988, 1993, 1997 ja 2003 kerätyt kansallisten uhritutkimusten aineistot ovat maamme merkittävin rikollisuus- ja pelkokehitystä kuvaava tietokanta. Laitos julkaisee vuoden 2006 aikana omaisuusrikollisuuden kehitystä kuvaavan raportin yhteishankkeena Poliisi-ammattikorkeakoulun kanssa. Laitos osallistuu vuonna 2006 toteutettavan uuden mittauksen suunnitteluun. Sen aineisto valmistuu analysoitavaan muotoon tammi-kuussa 2007. Laitos neuvottelee KPO:n kanssa osallistumisesta naisuhritutkimuksen raportointiin (aineistokeruu syksy 2005, raportointi 2006). B/Y

c) *Nuorisoriikollisuuskyselyt.* Alkuvuodesta 2006 suunniteltu kerättäväksi kansainvälisen nuorisoriikollisuuskyselyn (ISR2-2) aineisto, jonka pohjalta julkaistaan Suomen maaraportti vuoden 2006 aikana. Rahoitusneuvottelut käynnissä yhdessä Heunin ja NsfK:n kanssa. Y

TOTEUTUMINEN:

Laitoksen vuosikirja *Rikollisuustilanne 2005* ilmestyi kesällä 2006 (julkaisu 220).
(artikkelit 10, 20, 21; 4 esitelmää)

Omaisuusrikollisuusraportti on ilmestynyt marraskuussa 2006 (verkkojulkaisu 4/2006). Kansallisen uhritutkimuksen aineisto on kerätty. Laitos on osallistunut vuoden 2005 naisuhritutkimuksen raportointiin, raportti ilmestynyt (julkaisu 225).
(artikkeli 11; 1 esitelmä)

Käsikirjoitus valmis, julkaisu helmikuussa 2007.

(artikkelit 6, 8, 9, 34, 35, 38; 6 esitelmää)

d) *Henkirikosten seurantajärjestelmä* on uhritutkimusten ja kansallisten nuorisoriikollisuuskyselyjen ohella kolmas OPTL:n käynnistämistä rikollisuuden osoitinjärjestelmistä (yhteistyökumppanit aineiston keruussa PAKK ja sisäasiainministeriön poliisiosasto). Vuoden 2006 aikana jatketaan tietokannan päivittämistä painottaen verkkojulkaisemista. B

Tietokantaa on päivitetty ja tuloksia julkaistu verkossa (tuorein Henkirikos-katsaus julkaistu marraskuussa, verkkojulkaisu 3).
(artikkeli 7, 22; 4 esitelmää)

Rikollisuuden ajankohtaisteemoja

a) *Maahanmuuttajanuorten rikollisuus ja sen kontrolli*. Tutkimus on EU:n rahoittama vertailukartoitus (Suomi, Saksa, Italia), jonka Suomen osuudesta vastaavat Nuorisotutkimusverkosto ja Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. Ulkopuolinen rahoitus (22 000 €) jakaantuu vuosille 2004–2005. Hanke päättyy, kun Suomen maaraporttiin perustuva raportti julkaistaan vuoden 2006 aikana laitoksen sarjassa. Y

Suomen maaraportti laaditaan vuoden 2007 alkupuolella hankkeen tutkijan palattua äitiyslomalta.

b) *Nuorisoriikollisuuden kehitys, syyt ja kontrolli*. Laitos julkaisee artikkelikokoelman nuorten rikollisuuden määrästä, syistä ja kontrollista. Kirjoittajina on tutkijoita sekä laitoksen piiristä että ulkopuolelta. Yhteishanke Nuorisotutkimusverkoston ja Nuorisosiain neuvottelukunnan (OPM) kanssa. Arvioitu ilmestyminen touko-kesäkuussa 2006. Y

Julkaisu 221.
(3 esitelmää)

c) *Nuoret henkirikosten tekijöinä*. Laitos on koonnut TEO:n arkistoista aineiston, jonka pohjalta selvitetään nuorten henkirikosten määrää sekä tekojen ja tekijöiden piirteitä jaksolla 1980–2003. Raportti ilmestyy vuoden 2006 aikana. B

Päätulokset raportoitu julkaisussa 221, jatko-raportointia vuoden 2007 aikana.
(1 esitelämä)

d) *Nuorten miesten rikoskäyttäytyminen 1962 ja 2006*. Laitos toteutti vuoden 1962 kutsunnoissa nuorten miesten itse ilmoittaman rikollisuuden kyselyn. Vuoden 1962 aineiston saattaminen elekt-

Edennyt suunnitelman mukaisesti.
(2 esitelmää)

roniseen muotoon saatetaan päätökseen 2006. Syksyllä 2006 Helsingin kutsunnoissa kerätään uusi aineisto. Raportointi 2007. B

e) *Alkoholin käytön ja kulutuksen yhteyttä väkivaltaan* selvitetään laitoksen omien tietokantojen sekä mahdollisuuksien mukaan sairaalarekisteritietojen perusteella. Päättyvä hanke, jonka raportointia vielä 2006 alkukuukausina. B

Julkaisu 222.

(artikkeli 23; 1 esitelmä)

Kontrollijärjestelmän toiminta ja kriminaalipoliittisten uudistusten seuranta

a) *Rangaistuskäytäntö ja syyttämättä jättäminen*. Yleisseurantaa jatketaan tarpeen ja laitoksen resurssien mukaan. B

b) *Huumausainerikosuudistuksen seuranta*. Hankkeessa selvitetään huumausaineen käyttörikosta koskevan uudistuksen soveltamiskäytäntöä (mm. sakotus- ja syyttämättä jättämiskäytännöt, hoitoonohjaus sekä nuorten puhuttelu). Tutkimus valmistuu ja raportoidaan julkaisuna 2006 alussa. B

c) *Uusintarikollisuus ja seuraamusten vaikuttavuus*. Laitos on käynnistänyt hankkeen jonka tavoitteena on vakiinnuttaa uusintarikollisuuden tutkimusohjelma tavalla, joka mahdollistaa seuraamusten vaikuttavuusarvioinnin. Vuoden 2006 tavoitteena on julkaista ensimmäisiä tutkimustuloksia seuraamusten vaikutuksesta uusintarikollisuuteen, edellyttäen että tietokanta saadaan Tilastokeskukselta vuoden 2005 aikana. Sopimushoitoseuraamuksen osalta tutkimuksen aikataulua määrittää myös uudistuksen kohtalo. B

d) *Sosiaalityön toimenpiteiden vaikuttavuus alle 15-vuotaiden uusintarikollisuuteen*. Hankkeen tavoitteena on arvioida sosiaalityön toimien vaikuttavuutta uusintarikollisuuteen ja seurata nuorten rikosuria pitkittäisaineistolla. Han-

Kirjoitus rangaistuskäytännön ja vankiluvun yhteyksistä julkaistiin alkuvuonna 2006.

(artikkeli 15)

Julkaisu 219.

Aineisto saatiin Tilastokeskukselta helmikuussa 2006. Raportointi siirtyy vuoden 2007 puolelle.

(2 esitelmää)

Toimenpidetietokanta saatiin alkuvuodesta 2006. Käsikirjoitus valmis, julkaisu 2007 aikana.

ke toteutetaan OPTL:n, Helsingin tietokeskuksen ja Helsingin sosiaaliviraston yhteistyönä (työsuoritteenä, ilman rahasiirtoja). Ajoitus 2005—2006. Vuoden 2006 aikana tavoitteena raportoida ensimmäisiä tietoja sosiaalityön toimenpiteiden vaikuttavuudesta uusintarikollisuuteen, edellyttäen että toimenpiteetietokanta saadaan vuoden 2005 aikana (sosiaaliviraston lupamenetely edelleen käynnissä). B

e) Nuorisorangaistuksen seuranta- ja arviointihanke. Hankkeessa seurataan nuorisorangaistusta edeltävän nuorisoprosessin vaiheita, tuomitsemiskäytäntöä ja nuorisorangaistuksen toimeenpanoa. Tutkimus käynnistyy vuoden 2005 lopulla, mikäli Rikosseuraamusvirasto myöntää rahoituksen. Tulosten raportointia vuodesta 2006 alkaen. Y

MUUTA:

Osallistuminen ulkomaalaisvankien asemaa ja kohtelua koskevaan EU-hankkeeseen.

Hankkeen ennakkotietoja esitelty julkaisuissa 220 ja 221. Raportointi vuoden 2007 alkupuolella.

(7 esitelmää)

Suomen raportti syksyllä 2006.

YLEINEN YKSIKKÖ

Oikeusolot

a) Oikeusolojen perusseuranta. Yleisen yksikön tutkimustoimintaa jäsentävänä sateenvarjohankkeena on oikeusolojen, yleisön oikeusongelmien ja niihin tarjolla olevien ratkaisukeinojen analyysi, seuranta ja kehittäminen. Hankkeessa on tuotettu tietoa oikeuslaitosta kohtaan tunnetusta luottamuksesta, yhdenvertaisuuden toteutumisesta, ihmisten oikeusongelmista ja niihin saadusta avusta. Sama kansalaisnäkökulman painotus leimaa useita yksikön käynnissä olevia hankkeita. Oikeusolot 2004 -kat-saus raportoitu marraskuussa 2004 (julkaisu 210). Seuraavan raportin

Seuraavan raportin valmistelu käynnistynyt. Julkaisu syksyllä 2007.

valmistelu käynnistynyt, julkaisu 2007 alkupuolella. B

b) *Asunnottomuus lapsiperheissä.* Tavoitteena kartoittaa monipuolisten aineistojen avulla vallitsevan järjestelmän toimivuutta yksilön perusoikeuksien näkökulmasta eri alojen sääntelyn ja viranomaistointojen risteyskohdassa. Käynnistyy 2006, väitöskirjatutkimus, rahoitusta haettu Suomen Akatemialta. Y

Hanke lykkäätynyt tutkijan äitiysloman vuoksi. Rahoitus auki.

Oikeuslaitos

a) *Tuomioistuinsovittelu.* Hankkeessa seurataan vuoden 2006 alusta voimaan tulevan tuomioistuinsovittelun toimivuutta käytännössä. Tutkimuksen suunnittelussa hyödynnetään Norjassa ja Tanskassa suoritettuja evaluaatioita. Tutkimuksen toteuttamistapa ja aikataulu täsmentyvät vuoden 2006 alkupuoliskolla. B

Hankkeen aloitusajankohta epäselvä, tutkija virkavapaalla vuoden 2007 loppuun saakka (siirtyi määräaikaikaisesti oikeusministeriön palvelukseen 15.1.2006 alkaen)

b) *Time Management in Nordic Courts.* Suomen oikeusministeriön rahoittama selvitys CEPEJ Task Force'n tietotarpeisiin ("Time Frames of Proceedings" CEPEJ TF-DEL). Pohjoismaisten ao. teemaa koskevien tutkimusten ja selvitysten kartoittaminen, koostaminen, analysointi ja englanninkielinen raportointi. Raportointi helmikuun 2006 loppuun mennessä. P

Julkaisu CEPEJ:n julkaisusarjassa, n:o 4. (1 esitelmä)

c) *Asianajajien halukkuus hakeutua tuomarin uralle.* Yhteistyössä Suomen Asianajajaliiton kanssa toteutettu selvitys (UUSI HANKE)

Julkaisu Tutkimustiedonantoja 72.

Perheoikeus

a) *Aviovarallisuusjärjestelmän toimivuus.* Laaja eri osioista muodostuva hankekokonaisuus, jonka tavoitteena on arvioida avioliittolain toimivuutta käytännössä. Kytkeä hallitusohjelmaan. Y

a1) Ositus ja varallisuusjärjestelyt avioerossa. Hankkeessa arvioidaan aviovarallisuusjärjestelmän toimivuutta selvittämällä eri aineistojen avulla varallisuusjärjestelyjen tosiasiallisia käytäntöjä avioeroissa. Tutkimuskohteina ovat mm. omaisuuden puolittamisperiaatteen toteutuminen, avioehdon merkitys sekä avioeron vaikutukset puolisoiden taloudelliseen asemaan. Aineistonkeruu loppuvuosi 2005, valmistuu 2006. B

a2) Avio-oikeudelliset ongelmat julkisessa oikeusavussa. Aineistonkeruu alkuvuosi 2006. Raportointi 2006. Y

a3) Avio-oikeudelliset ongelmat pesänjakajajärjestelmässä. Aineistonkeruu vuoden 2006 ensimmäisen puoliskon kuluessa. Raportointi 2006. Y

b) Lapsen huoltoa koskevat riidat. Tavoitteena on tuottaa perustietoa huoltoriitojen määrästä, yleisyydestä, prosessien kulusta, kestosta, osapuolten vaatimuksista, prosessien lopputuloksesta ja huoltoriitakierteestä. Tuottaa myös yleistä informaatiota hakemusasioiden käsittelystä, käytetystä oikeusavusta, oikeudenkäyntikuluista ja oikeudenkäymiskaaren vuonna 2003 voimaan tulleiden säännösten toimivuudesta. Käynnistynyt kesällä 2005, valmistuu kesällä 2006. Y

Velkaongelmat

a) Velkaongelmien seurantajärjestelmä. Yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa suunnitellaan velkaongelmien jatkuvaa seurantajärjestelmää. Velkahallintamittari kytkeytyy hallitusohjelman toteuttamiseen ja velkahallintaohjelman laatimiseksi asetetun oikeusministeriön toimeksiantoon. Käynnistyy 2006, raportointi 2006–2007. Y

Julkaisu 223.
(artikkelit 26, 28)

Käsikirjoitus valmis, julkaisu maaliskuussa 2007.

Käsikirjoitus valmis, julkaisu maaliskuussa 2007.

Julkaisu 224. Tutkimuksen jatkohankkeelle on saatu oikeusministeriöstä 12 kuukauden rahoitus. Jatkotutkimus kohdentuu lasten huoltoriitoihin hovioikeuksissa ja muihin lasten huoltoriitoihin liittyviin erityiskysymyksiin. Tutkimus on edennyt suunnitelman mukaan, raportointi loppuvuodesta 2007.

(1 esitelmä)

Edennyt suunnitelman mukaan, raportointi 2007.

(2 esitelmä)

b) *Velkajärjestelyn maksuohjelmat ja -järjestelyn saaneet henkilöt.* Hanke on pääpiirteissään uusintatutkimus vuonna 1998 raportoidusta hankkeesta. Alkaa 1.11.2005, raportointi vuoden 2006 kuluessa. Y

c) *Tutkimus yrittäjien velkaongelmista.* Perustuu kohdan b) aineistoon ja sitä täydentäviin tilastoaineistoihin (UUSI HANKE).

Raportointi alkuvuodesta 2007.
(3 esitelmää)

Raportointi alkuvuodesta 2007.

Lainsäädäntötutkimus

Erillisselvitykset VNK:n asettamaan paremman sääntelyn toimintaohjelmaan. Neljää eri oikeudentalaa koskevat selvitykset lainsäädännön kehityksestä vuosina 1985–2005; perheoikeus, velkojen hallintajärjestelmät, toimeentulotukilainsäädäntö ja siviiliprosessilainsäädäntö. Keskeisenä tarkastelukohteena se, mitkä eri tekijät ovat vaikuttaneet lainsäädäntökehitykseen ja ohjanneet sitä. Lisäksi painottuvat kansalaisten toimintamahdollisuuksien turvaamisen ja sosiaalisen turvallisuuden näkökulmat. Toteutetaan myös kansalaisille suunnattu kysely lainsäädännön laatuudesta, aineistonkeruu lokakuussa 2005. Rahoitusvuodelle 2005, raportointi helmikuun 2006 loppuun mennessä. P

Julkaisu Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 9/2006.
(artikkelit 27, 30)

Asiantuntija- ja luottamustehtävät

Lainvalmistelu ja suunnittelu. Tutkimuslaitoksen henkilöstöllä oli 17 asiantuntijatehtävää erilaisissa lainvalmistelu- ja suunnitteluelimissä. Näistä 10 liittyi suoranaisesti säädösvalmisteluun.

Laitos oli edustettuna oikeusministeriön kriminaalipoliittisessa strategiimissä sekä rikosentorjuntaneuvostossa. Säädösvalmisteluun vaikutettiin muun muassa mielenterveyslain kriminaalipotilaita koskevia säännöksiä tarkistavan työryhmän kautta. Vuoden aikana on osallistuttu sisäisen turvallisuuden ohjelman seurantaan. Huumausainepolitiikkaan vaikutettiin osallistumalla kansainvälisen huumausainetyöryhmän työskentelyyn.

Kriminaalipolitiikkaan liittyvien asiantuntijatehtävien lisäksi laitos on ollut edustettuna velkaantumista ja maksuhäiriöitä sekä oikeusturva-asioita käsittelevissä toimielimissä. Laitoksella on ollut jäsen kauppaja teollisuusministeriön asettamassa Taloudenhallinnan neuvottelukunnassa. Tutkimuslaitos on ollut edustettuna kauppaja teollisuusministeriön asettamassa talous- ja velkaneuvonnan seurantaryhmässä. Laitoksen erikoistutkija on oikeusministeriön strategiatiimin maksuhäiriöpolitiikkaa koskevan ryhmän laajemman kokoonpanon jäsen.

Laitoksella on ollut jäsen mm. Paremman sääntelyn toimintaohjelman seurantaryhmässä sekä sosiaali- ja terveysministeriön rikos- ja riita-asioiden sovittelun neuvottelukunnassa.

Tutkimusverkostot ja -ohjaus. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos oli kertomusvuonna edustettuna kahdessatoista tutkimuksen, koulutuksen ja tilastoinnin ohjaus-, johto-, yhteistyö- ja seurantaryhmässä. Tutkimuslaitoksella oli edustaja valtakunnallisen oikeustieteen tutkijakoulun OMY:n johtoryhmässä. Lisäksi osallistuttiin ”Suomalaiset tietoyhteiskuntassa” (Tilastokeskus) ja Parisuhdeprojekti (Väestöliitto) -tutkimushankkeiden johto- tai ohjausryhmiin sekä uuden naisuhritutkimuksen suunnittelu- ja ohjausryhmään. Laitos on ollut edustettuna myös sisäasiainministeriön tutkimuspoliittisessa neuvottelukunnassa, Sosiaalipedagogiikan säätiössä toteutettavan peliriippuvuuden hoitokokeilun arviointiryhmässä, oikeus- ja rikosasiain tilastoinnin yhteistyöryhmässä sekä alkoholiverotuksen alentamisen yhteiskunnallisten vaikutusten seurantaryhmässä.

Tieteelliset yhdistykset ja -säätiöt. Laitoksen henkilöstöllä oli 14 jäsenyyttä toimialan tieteellisten yhdistysten, säätiöiden ja muiden organisaatioiden johtoelimissä. Hallitus- tai muita johtoelinpaikkoja on kertomusvuonna ollut mm. seuraavissa yhteisöissä ja säätiöissä: Confederation of Family Organisations in the European Community (COFACE), kansainvälisen rikosoikeus- ja vankeinhoitosäätiö IPPF, Nordiska Samarbetsrådet för Kriminologi, Nuorisotutkimusseura, Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys (OYY), Suomen Kriminologistiyhdistys, Väestöliitto.

Tieteellisen julkaisutoiminnan kehittäminen. Laitoksen tutkijoilla oli kertomusvuonna 14 julkaisutoimintaan liittyvää luottamus- ja asiantuntijatehtävää. Laitoksella on ollut jäseniä mm. Oikeus-lehden toimituksessa, Haaste-lehden toimitusneuvostossa, Youth Justice -lehden toimitusneuvostossa, sekä Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention -lehden advisory boardissa. Lisäksi laitoksen tutkijat ovat toimineet yhdeksän eri lehden tai julkaisusarjan asiantuntijalukijoina (referee).

3.2.3 Talous sekä toiminnallinen tehokkuus ja sen kehitys

Talous

TULOSTAVOITTEET: (2006)

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tavoitetoimintameno- ja tulotavoite vuodelle 2006 on 1 290 000 euroa. Laitokselle myönnetään vuoden 2006 määrärahaa 1 190 000 euroa ja lisäksi laitoksella on käytettävissään vuodelta 2005 siirtyneet määrärahat.

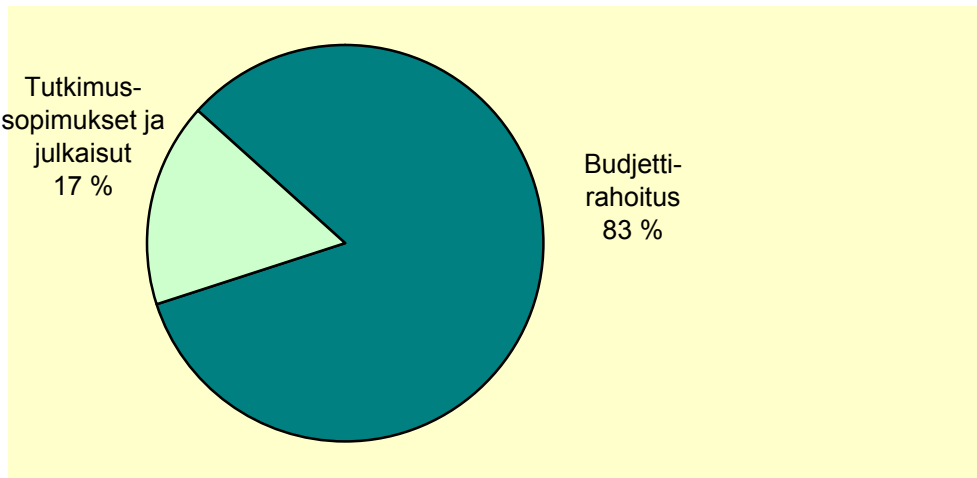
Vuonna 2006 tutkimuslaitoksen kokonaisrahoitus oli tilinpäätöksen mukaan noin 1 589 000 euroa. Suurin osa rahoituksesta koostui valtion budjettirahoituksesta (1 318 000 euroa).

Taulukko 1 Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen rahoitus ja kulut 2004–2006

Toiminnan rahoitus (1 000 e)	2004	2005	2006
Budjettirahoitus	1 197	1 300	1 318
Tutkimussopimukset	229	175	265
Julkaisumyynti (maks.toim.)	6	3	6
Yhteensä	1 432	1 478	1 589
Toiminnan kulut (1 000 e)	2004	2005	2006
Palkat	945	1 013	982
Vuokrat	168	175	177
Muut kulut	168	162	207
Yhteensä	1 281	1 350	1 365

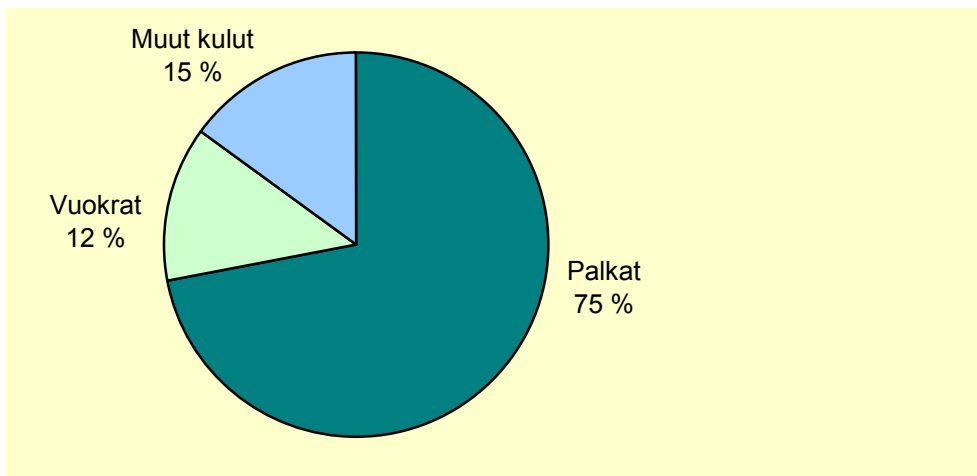
Ulkopuolisista tutkimussopimuksista saatiin 265 000 euroa, joka on noin 17 prosenttia kokonaisrahoituksesta. Lisäksi julkaisujen myynnistä saatiin tuloja 5 600 euroa. Ulkopuolista rahoitusta saatiin toimintavuoden aikana 105 000 euroa (34 %) tulossopimuksessa arvioitua enemmän, mikä nosti ulkopuolisen rahoituksen osuuden viisi prosenttiyksiköllä vuotta 2005 (12 %) suuremmaksi.

Nettotoimintamenot ilman vuodelle 2007 siirtyvää osuutta olivat 1 094 519 euroa, joka on 83,1 prosenttia tulossopimuksen mukaan käytettävissä olevista nettotoimintamenoista ja 84,8 prosenttia tulossopimuksen mukaisesta tavoitetoimintameno- ja tulotavoitevuoden 2007 määrärahoista. Vuodelle 2007 määrärahoja siirtyi 224 000 euroa.

Kuva 3 Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen rahoitus 2006

Toimintavuoden kulut olivat 1 365 000 euroa, missä on kasvua 1,1 prosenttia. Suurin osa kuluista muodostui palkoista (982 000 euroa) ja vuokrista (177 000 euroa).

Kuva 4 Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen kulut 2006

Laitoksen omien toimintamenojen lisäksi laitoksella oli oikeus käyttää Suomen Akatemian myöntämiä määrärahoja ”Local community and School as Sources of Trust and Social Support of Adolescents” -tutkimushankkeeseen yhteistyössä Tampereen yliopiston kanssa. Hankkeesta syntyi toimintavuonna palkkakuluja 7 167,97 euroa, jotka on otettu huomioon jäljempänä arvioitaessa laitoksen taloudellisuutta.

Taloudellisuus ja tuottavuus

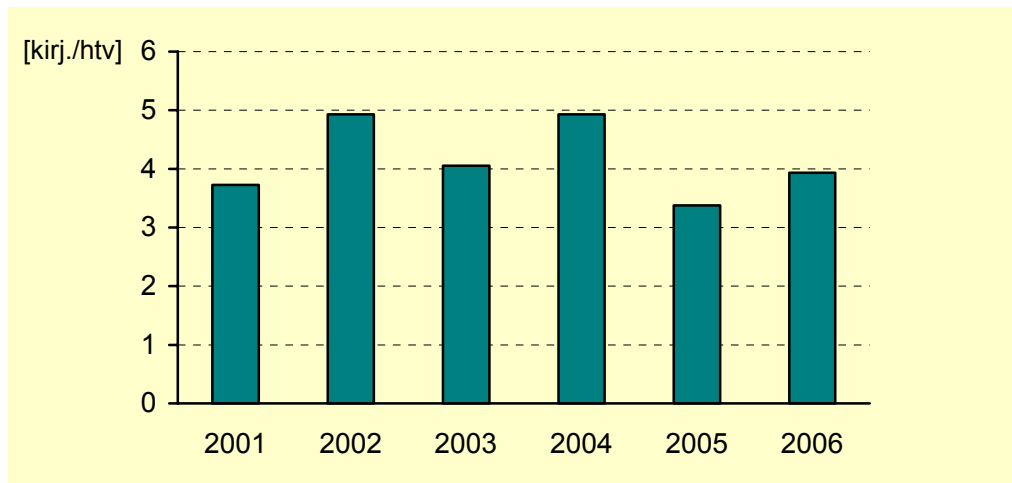
Tieteellisen tutkimuslaitoksen toiminnan taloudellisuuden ja tuottavuuden numeerinen mittaaminen on vaikeaa. Tutkimuksen tarkka tuotteistaminen ei ole mielekäästä, ja toisaalta tutkimuslaitosten tuotoksiakaan ei ole mahdollista yksiselitteisesti määritellä. Tuotoksia ovat muun muassa tehdyt tutkimukset. Tutkimusten tai tutkimushankkeiden lukumäärän käyttäminen tuotosten mittarina ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista, sillä hankkeiden laajuus vaihtelee. Lisäksi osa laitoksen toiminnasta ei liity suoraan mihinkään yksittäiseen tutkimushankkeeseen.

Osittain käyttökelpoinen sijaismittari on *julkaistujen kirjoitusten lukumäärä*. Erilaiset julkaisut eivät kuitenkaan ole vaikuttavuudeltaan taikka sivu- tai työmäärältään yhteneviä, eivätkä näin täysin vertailukelpoisia. Yhteismitattomuus vaikeuttaa sekä laitoksen oman toiminnan ajallista tarkastelua että vertailua eri tutkimuslaitosten välillä.

Vaikka seuraavassa tarkastellaankin tutkimuslaitoksen tuottavuutta ja taloudellisuutta tuotettujen julkaisuiden lukumäärän avulla, ei tutkimuslaitoksen toimintaa tule arvioida pelkästään näiden määrällisten mittarien kautta. Merkittävä osa toiminnasta ja sen tuloksista kanavoituu ja ilmenee muiden, ei kvantifioitavissa olevien mittarien muodossa. Tarkastelu on siten vain suuntaa antava. Vähimmillään se antaa mahdollisuuden trenditarkasteluihin. Yksittäisen vuoden lukuja arvioitaessa on kuitenkin otettava huomioon, että tutkimushankkeet jaksottuvat useiden vuosien ajalle, minkä vuoksi tunnusluvut voivat vuosittain vaihdella voimakkaastikin julkaisuaikatauluista riippuen.

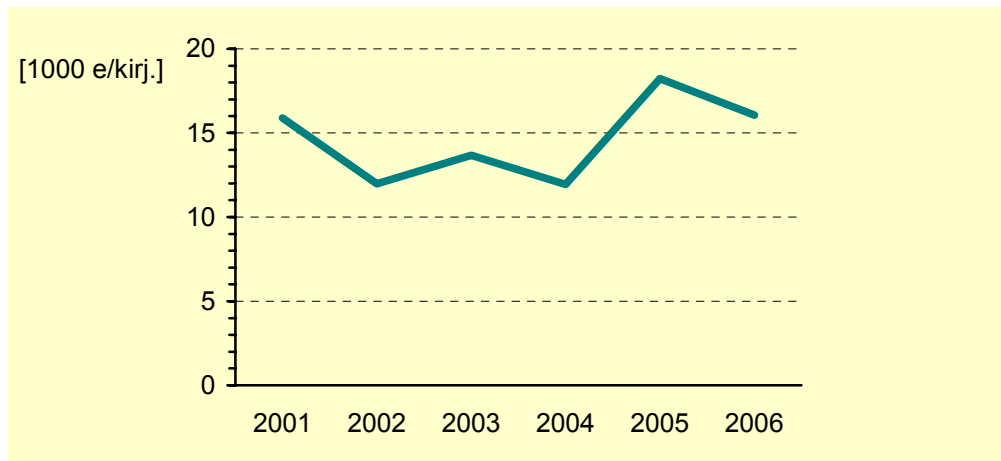
Taulukko 2 Tutkimuslaitoksen taloudellisuus ja tuottavuus 2001–2006

	Taloudellisuus		Tuottavuus	Tuotokset
	[1000 e/julk.]	[1000 e/htv]	[julkaisua/htv]	Julkaisut ja kirjoitukset [kpl]
2001	15,9	59,3	3,7	73
2002	12,0	59,0	4,9	97
2003	13,7	55,4	4,1	90
2004	11,9	58,9	4,9	110
2005	18,2	61,5	3,4	76
2006	16,1	63,1	3,9	85

Kuva 5 Tutkimuslaitoksen tuottavuus, mittarina julkaistut kirjoitukset 2001–2006

Tuottavuudella tarkoitetaan tuotosten ja panosten välistä suhdetta. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen keskeisin panostekijä on työvoima, jota kuvataan henkilötyövuosilla (htv). Vuonna 2006 julkaistiin 85 tutkimuslaitoksen henkilökunnan laatimaa kirjoitusta, joka on 3,9 kirjoitusta/htv. Kirjoituksiin lasketaan tässä sekä tieteelliset erillisteokset että pienemmät artikkelit ja katsaukset.

Kuva 6 Tutkimuslaitoksen taloudellisuus (yksikkökustannukset), mittarina julkaistut kirjoitukset 2001–2006

Jos taloudellisuutta kuvataan julkaisuiden lukumäärällä jaetuilla kokonaiskustannuksilla, saadaan yhden julkaistun kirjoituksen hinnaksi noin 16 100 euroa, joka on noin 2 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2005.

TULOSTAVOITTEET (2006):

Toiminnallinen tehokkuus

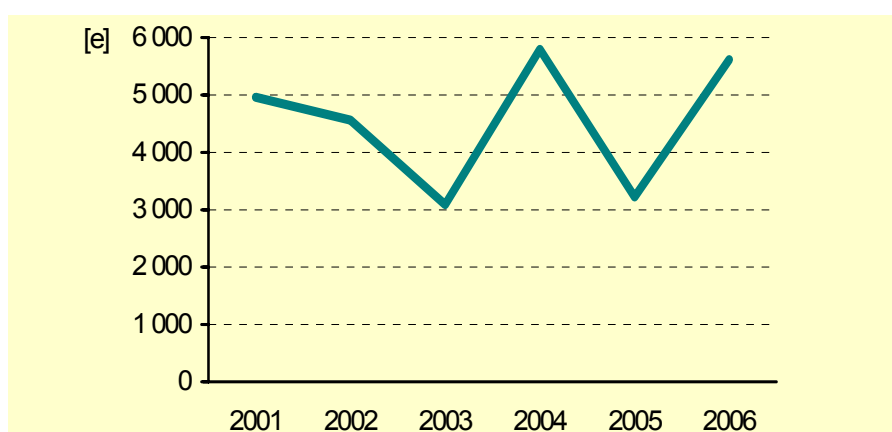
Laitoksen julkaisutiheys on sektoritutkimuslaitosten huippuja, sen menot ovat myös muita laitoksia selvästi alemmalla tasolla. Tuottavuuden voi siten tuskin arvioida tästä juurikaan nousevan.

Oikeuspoliittiselle tutkimuslaitokselle ei ole asetettu taloudellisuutta tai tuottavuutta koskevia tulostavoitteita. Laitoksen toiminnallista tehokkuutta voidaan kuitenkin verrata edellä mainittujen valtion sektoritutkimuslaitosten vastaaviin tunnuslukuihin vuodelta 2005.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen toiminta on käytetyillä mittareilla sekä tuottavaa että taloudellista. Vertailuryhmän tutkimuslaitoksissa julkaistiin vuonna 2004 keskimäärin 2,4 kirjoitusta/htv, joka on 62 prosenttia Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tuottavuudesta. Julkaistun artikkelin yksikköhinta oli vertailuryhmässä noin kaksinkertainen (34 300 euroa). Myös Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen työvoima on edullista: kulut henkilötyövuotta kohden ovat noin 63 100 euroa. Vertailuryhmässä (68 900 euroa/htv) henkilötyövuoden keskimääräiset kustannukset olivat vuonna 2005 noin kymmenen prosenttia laitoksen kustannuksia suuremmat.

Kannattavuus ja kustannusvastaavuus

Tutkimuslaitoksen maksullinen toiminta muodostuu julkaisuiden myynnistä, ja sen tuotot vaihtelevat vuosittain voimakkaasti. Tutkimussuoritteita ei hinnoitella liiketaloudellisin perustein, vaan budjettirahoituksen ulkopuolisessa tutkimusrahoituksessa pääpaino on yhteisrahoitteisella toiminnalla. Kustannusvastaavuuslaskelmaa ei esitetä, koska maksullinen toiminta on vähäistä (liiketoiminnan tuotot 5 614 euroa).

Kuva 7 Tutkimuslaitoksen maksullisen toiminnan tuotot 2001–2006

3.2.4 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstörakenne ja -kustannukset

TULOSTAVOITTEET (2006):

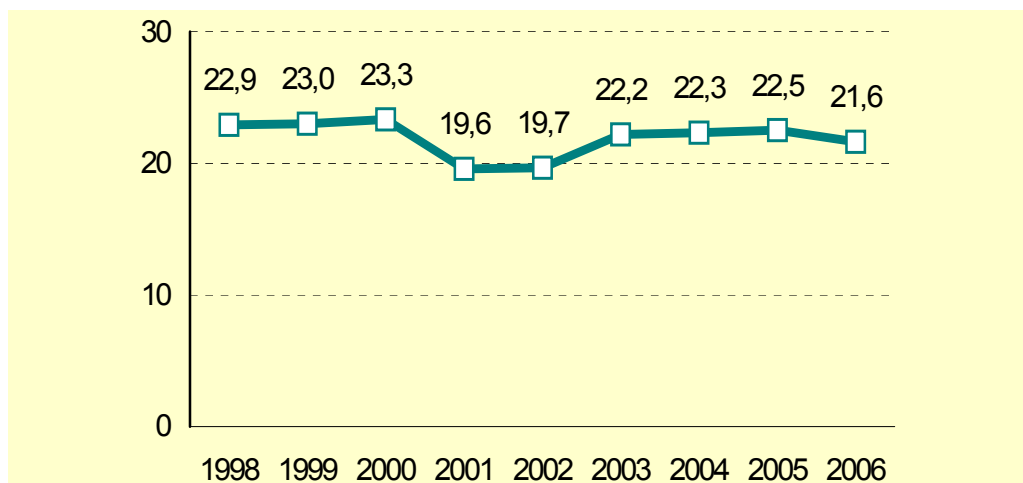
Työhyvinvointia pyritään seuraamaan ja kohentamaan toteuttamalla vuoden 2006 aikana ilmapiiri-kartoitus.

Tutkimuslaitoksen *enimmäishenkilötyövuosimäärä* vuonna 2005 on 23,4.

Taulukko 3 Henkilöstömäärä vuoden lopussa 2004–2006

	2004	2005	2006
Henkilöstömäärä	24	26	23
naiset	13	15	12
miehet	11	11	11
Vakinaiset	6	6	8
naiset	3	3	5
miehet	3	3	3
Määräaikaiset	18	20	16
naiset	10	12	7
miehet	8	8	8
Kokoaikaiset	21	23	20
naiset	10	13	11
miehet	11	10	9
Osa-aikaiset	3	3	3
naiset	3	2	1
miehet	0	1	2

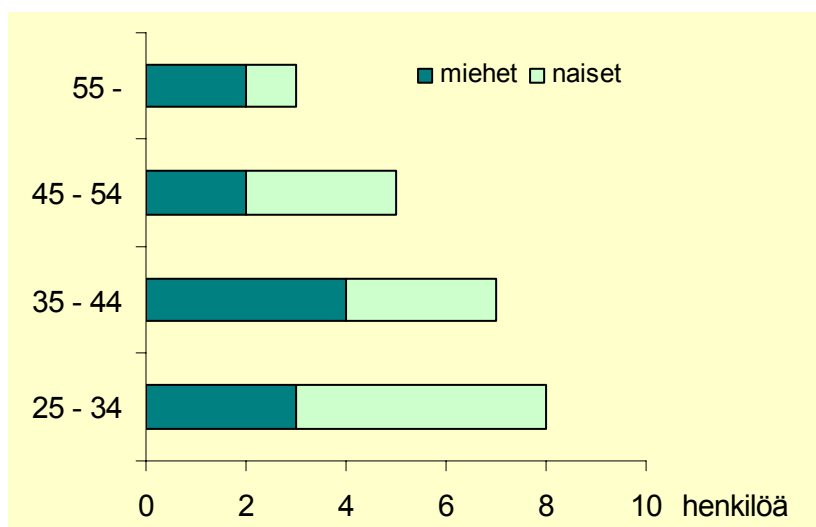
Vuoden 2006 lopussa tutkimuslaitoksessa työskenteli 23 henkilöä, joista 20 (87 %) kokopäiväisesti. Laskua edelliseen vuoteen oli 12 prosenttia. Henkilöstön yhteenlaskettu työ määrä vuoden aikana oli 21,6 henkilötyövuotta, joka on 92 prosenttia tulossopimuksen mukaisesta enimmäismäärästä.

Kuva 8 Tutkimuslaitoksen työ määrä henkilötyövuosina 1998–2006

Määräajaksi virkasuhteeseen nimitettyjä tai määräaikaiseen työsopimus-suhteeseen otettuja oli 16 henkilöä, virkaan määräajaksi nimitettyjä oli 5. Kokopäiväisestä henkilöstöstä määräaikaisia oli kertomusvuoden päättyessä 70 prosenttia, joka on neljä prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 2005. Jos määräaikaisiksi lasketaan ainoastaan valtion henkilöstötilinpäätöksen käsikirjassa tarkoitettavat henkilöt², on määräaikaisten osuus 57 prosenttia. Määräaikaisten palvelussuhteiden suurta osuutta selittävät ennen kaikkea virkavapaudet ja tutkimustyön luonne (projektit ja ulkopuolinen rahoitus).

Hallitusohjelman³ mukaan hallitus ryhtyy erityisiin toimenpiteisiin etenkin julkisella sektorilla toistuvien määräaikaisten palvelussuhteiden vakinaistamiseksi. Myös valtiovarainministeriö on kiinnittänyt virastojen ja laitosten huomiota siihen, että määräaikaisia palvelussuhteita voidaan käyttää vain perustellusta syystä ja että niiden määrää tulisi vähentää.⁴ Vuoden aikana tutkimuslaitoksessa täytettiin vakituisesti kahdeksan virkaa, joka on 50 prosenttia laitoksen pysyvistä viroista. Tulossopimuksessa mainittua ilmapiirikartoitusta suunniteltiin, tarkoituksena on toteuttaa vuoden 2007 aikana valtiovarainministeriön VMBaro-kysely.

Kuva 9 Tutkimuslaitoksen henkilökunnan ikä- ja sukupuolijakauma vuoden 2005 lopussa

² Käsikirjan (Henkilöstövoimavarojen hallintajärjestelmä. Henkilöstötilinpäätös. Valtion työmarkkinalaitoksen julkaisuja 3/2001, 56) mukaan määräaikaiseksi luetaan henkilö, joka on määräaikaisessa virka- tai työsuhteessa ja jolla ei ole vakinaista taustavirkaa tai -tehtävää. Vakinaisina pidetään myös määräajaksi virkaan nimitettyjä henkilöitä, jos virka on säädetty laissa, asetuksessa tai viraston päätöksellä osa- tai määräaikaisena hoidettavaksi.

³ Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelma 24.6.2003, 21.

⁴ Valtion määräaikaiset palvelussuhteet. Valtiovarainministeriö 14.10.2003, VM 48/321/2003.

Taulukko 4 Henkilöstön keski- ja mediaani-ikä 2004–2006

	2004	2005	2006
Keski-ikä	40,5 v.	40,8 v.	43,3 v.
naiset	36,8 v.	36,9 v.	39,5 v.
miehet	45,0 v.	46,0 v.	43,8 v.
Mediaani	39 v.	39 v.	40 v.
naiset	36 v.	34 v.	38 v.
miehet	41 v.	42 v.	43 v.
Yli 45-vuotiaiden osuus	38 %	35 %	35 %

Tutkimuslaitoksessa on runsaasti nuorta henkilöstöä. Vuoden lopussa henkilöstön keski-ikä oli 43,3 vuotta ja mediaani-ikä 40 vuotta. Keski-ikä kasvoi noin kahdella ja puolella vuodella. Suurin ikäryhmä ovat 25–34-vuotiaat. Yli 45-vuotiaiden osuus henkilöstöstä on 35 prosenttia. Suhde on hyvä; valtion henkilöstötilinpäätöksen käsikirjan mukaan tasaisen ikärakenteen tavoittelemiseksi osuus ei saisi ylittää 45 prosenttia. Naisten osuus henkilöstöstä oli 52 prosenttia.

Tutkimuslaitoksen kokonaistyövoimakustannukset olivat kertomusvuonna 982 000 euroa, josta varsinaista vuosipalkkasummaa oli 808 000 euroa ja välillisiä työvoimakustannuksia 174 000 euroa (18 prosenttia vuosipalkkasummasta).

Toimintolaskennan käyttöönnoton suunnittelua jatkettiin.

Vaihtuvuus

Taulukko 5 Henkilöstön vaihtuvuus

Lähtövaihtuvuus ja muu poistuma	2006
Lähtövaihtuvuus (uusi työnantaja)	15 %
Siirtynyt eläkkeelle	0 %
Kuollut	0 %
Palkaton loma/virkavapaus	0 %
Vuorotteluvapaa	0 %
Lomautus	0 %
Äitiysloma	12 %
Yhteensä (kokonaispoistuma)	27 %
Luonnollinen poistuma	15 %
Tulovaihtuvuus ja muista syistä tulleet	2006
Tulovaihtuvuus (toiselta työnantajalta tulleet)	4 %
Siirtynyt eläkkeeltä	0 %
Palannut palkattomalta lomalta/virkavapaalta	0 %
Palannut vuorotteluvapaalta	0 %
Lomautus päättynyt	0 %
Muu tulosy (opiskelija, paluu työelämään)	8 %
Tuntematon tulosy	0 %
Palannut äitiyslomalta	4 %
Yhteensä	16 %
Varsinainen tulovaihtuvuus	4 %

Henkilöstön vaihtuvuudella mitataan, miten paljon henkilöitä on lähtenyt tai tullut palvelukseen kertomusvuoden aikana. Henkilöstöä poistuu lähtövaihtuvuuden ja muun poistuman kautta. Lähtövaihtuvuuteen henkilö luetaan silloin, kun hän siirtyy uuden työnantajan palvelukseen. Muuhun poistumaan lasketaan henkilön siirtyminen eläkkeelle, palkattomalle lomalle tai virkava-paalle, kuolema sekä eroaminen muusta syystä. Luonnollisella poistumalla tarkoitetaan toisen työnantajan palvelukseen tai eläkkeelle siirtyneitä sekä kuolleita. Tulovaihtuvuus luokitellaan sen mukaan, missä henkilö on toiminut välittömästi ennen tuloaan organisaatioon.

Vaihtuvuutta koskevat prosenttiluvut on laskettu suhteuttamalla työpaikkaa vaihtaneiden henkilöiden lukumäärät edellisen vuoden lopun (31.12.2005) henkilöstön lukumäärään.

Tutkimuslaitoksen henkilöstön suhteellinen kokonaispoistuma vuonna 2006 oli 27 % ja luonnollinen poistuma 15 %. Kaikissa valtion budjettitalouden tutkimustoimintaa harjoittavissa virastoissa luonnollinen poistuma oli marraskuun 2002 ja marraskuun 2003 välillä hiukan yli neljä prosenttia ja yliopistoissa noin 6,5 %. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen suurta poistumaa selittää paljolti työn projektiluonne. Toisaalta lukuihin vaikuttaa laitoksen pieni kokonaishenkilöstömäärä. Jo yhden henkilön siirtyminen nostaa yksinään poistumaa noin neljällä prosenttiyksiköllä.

Tutkimuslaitoksen palvelukseen tuli kertomusvuonna neljä henkilöä, joka on 16 prosenttia edellisen vuoden lopun henkilöstöstä. Valtion budjettitalouden virastoissa tulovaihtuvuuden ja muusta syystä tulleiden osuus välillä 11/2002–11/2003 oli 12,9 prosenttia.

Alle vuoden palveluksessa olleen vakinaisen henkilöstön osuus koko vakinaisesta henkilöstöstä oli vuoden lopussa 10 prosenttia.

Hyvinvointi ja jaksaminen; työterveydenhuolto ja -suojele

Taulukko 6 Sairauspoissaolot ja työterveyshuolto 2004–2006

Sairauspoissaolot	2004	2005	2006
- poissaolotapauksia [kpl]		65	36
- sairauspäivien lukumäärä [pv]	98	144	98
- [pv/tapaus]		2,2	2,7
- osuus kaikista henkilötyövuosista	1,7 %	2,5 %	1,8 %
- [pv/htv]	4,4	6,4	3,5
Työterveyshuolto	2004	2005	2006
- bruttokustannukset [e]	6 331,43	7 609,25	7 846,54
- [e/htv]	283	338	363

Koska tutkimuslaitoksessa työskentelee vain 23 henkilöä, vaihtelevat sairauspoissaolojen määrä ja työterveyshuollon kustannukset vuosittain voimakkaasti. Rekisteröityjä sairauden aiheuttamia poissaoloja oli vuonna 2006 yhteensä 98 työpäivää eli 0,4 henkilötyövuotta, joka on 32 prosenttia enemmän

kuin edellisenä vuonna. Sairauspoissaolojen osuus kaikista rekisteröidyistä henkilötyövuosista on varsin pieni: 1,8 prosenttia eli 4,5 työpäivää henkilötyövuotta kohden. Vastaavia poissaoloja oli valtiolla keskimäärin 8 pv/htv vuonna 2005. Tapaturma- ja ammattitautipoissaoloja ei tutkimuslaitoksessa ollut yhtään, eikä yksikään henkilö siirtynyt työkyvyttömyyseläkkeelle.

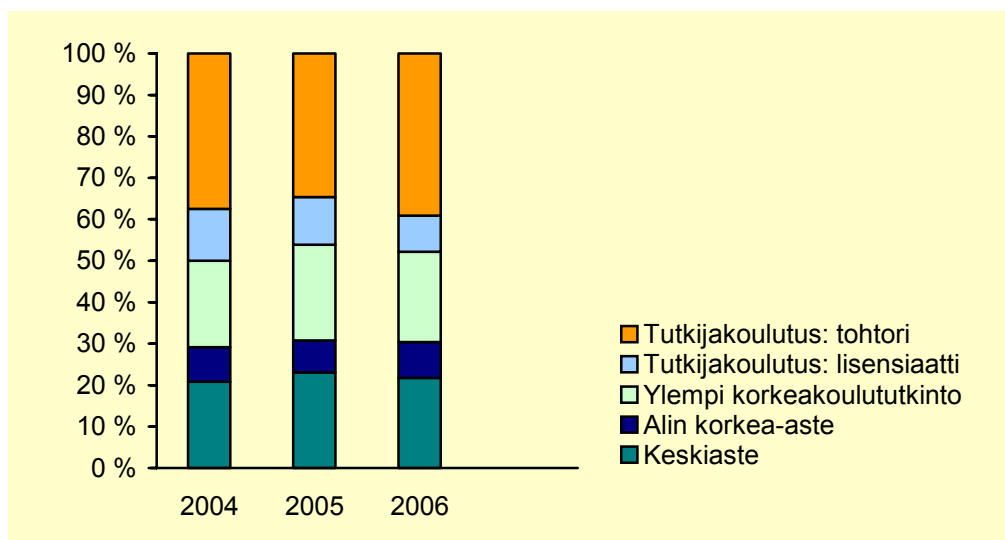
Sairauspoissaoloja vähennetään hyvillä työoloilla, tukemalla henkilöstön liikuntaharrastuksia, ennalta ehkäisevillä työterveyspalveluilla sekä tehokkaalla sairauenhoidolla työterveyspalveluiden osana. Tutkimuslaitoksella on sopimus työterveyshuollon järjestämisestä Medivire Työterveyspalvelut Oy:n kanssa. Työterveyshuollon bruttokustannukset olivat kertomusvuonna 7 846,54 euroa, jossa on kasvua 3 prosenttia.

Tutkimuslaitoksen työsuojeluvaltuutettuna toimi Sirpa Turunen ja varavaltuutettuina Reino Sirén ja Eira Mykkänen.

Koulutus ja kehittäminen

Tutkimuslaitoksen henkilöstö on korkeasti koulutettua. Vuoden lopussa 70 prosenttia henkilöstöstä oli suorittanut vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon ja 48 prosenttia lisensiaatti- tai tohtorintutkinnon. Kohdassa 3.2.1 kuvatus vertailuryhmän tutkimuslaitoksissa tutkijakoulutetun henkilöstön osuus oli vuonna 2005 keskimäärin 28 prosenttia.

Henkilöstötilinpäätöksen käsikirjan mukainen koulutustasoindeksi oli 6,8. Indeksillä saa arvon 7, jos kaikki henkilöt ovat suorittaneet ylemmän korkeakouluasteen tutkinnon. Koko valtion budjettitalouden henkilöstön koulutustasoindeksi oli 5,2 vuonna 2005.

Kuva 10 Tutkimuslaitoksen koko henkilökunnan koulutusrakenne vuoden lopussa

Henkilöstön osaamista ylläpidettiin ja kehitettiin tukemalla omaehtoista kouluttautumista ja tarjoamalla koulutusmahdollisuuksia. Osa laitoksen tutkijoista valmistee väitöskirjaa. Väitöskirjan tekijät ovat voineet osallistua työaikanaan yliopistojen tohtorikoulutukseen, ja laitos on maksanut siitä aiheutuneet kulut.

Toimintakertomuksessa ei esitetä koulutusta koskevia lukumäärätietoja (koulutuspäivät, koulutuksen pituus, osallistuneiden lukumäärä), koska ne eivät luotettavasti kuvaa tutkimuslaitoksen koulutuspanostuksia. Tutkijoiden jatko-opiskelu kytkeytyy usein suoraan laitoksen varsinaiseen toimintaan.

4 SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA

Tutkimuslaitoksen sisäisestä valvonnasta huolehditaan muun muassa keskeisten tehtävien, valtuuksien ja vastuiden selkeällä ja dokumentoidulla jakamisella, taloushallinnon järjestelmien täsmäytyksillä ja varmuuksilla sekä fyysisillä turvajärjestelyillä. Vastuita ja tehtäviä kuvataan tarkemmin laitoksen työjärjestyksessä sekä taloushallinnon osalta oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen (TV 150) taloussäännössä.

Tutkimuslaitoksella ei laitoksen pienuuden vuoksi ole omaa sisäisen tarkastuksen yksikköä, vaan koko hallinnonalan sisäisestä tarkastuksesta vastaa oikeusministeriössä kansliapäällikön alaisuudessa toimiva sisäisen tarkastuksen yksikkö.

Olemme sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan suosituksen mukaista viitekehystä⁵ soveltuvin osin käyttämällä arvioineet, täyttääkö sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta niille valtion talousarviosta annetun asetuksen 69 §:ssä säädetyt tavoitteet ja todenneet, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta täyttää sille asetetut vaatimukset.

⁵ Valtion viraston ja laitoksen sekä rahaston sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Valtionhallinnon hyvä käytäntö ja sen toteutumisen arviointi. Valtiovarainministeriö, Valtiovaraincontroller -toiminto 2005.

5 ALLEKIRJOITUKSET

Toimintakertomus on hyväksytty Helsingissä helmikuun 22. päivänä 2007

Ari Saarnilehto
johtokunnan puheenjohtaja

Seppo Kolehmainen
johtokunnan varapuheenjohtaja

Hannu Niemi

Elina Haapasalo

Päivi Hirvelä

Pirkko Lahti

Jarmo Littunen

Tarja Pösö

Tapio Lappi-Seppälä
tutkimuslaitoksen johtaja

LIITTEET

LIITE I: JULKAISUT 2005

	Laitoksen julkaisemia	Muiden julkai- semia
① erillisteokset	14 kpl	1 kpl
② vertaisarvioidut artikkelit kansainvälisissä tieteellisissä aikakauslehdissä		5 kpl
③ vertaisarvioidut artikkelit kotimaisissa tieteellisissä aikakauslehdissä		2 kpl
④ tieteelliset artikkelit kokoomateoksissa ja kongressijulkaisuissa	31 kpl	12 kpl
⑤ tieteellisissä aikakauslehdissä julkaistut tieteelliset artik- kelit, joita ei ole vertaisarvioitu		
⑥ muut kirjoitukset (esimerkiksi yleistajuiset artikkelit, kirja-arviot, katsaukset ja pääkirjoitukset)		20 kpl
Yhteensä	45 kpl	40 kpl

I.1 Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja

Vesa Mutttilainen. *Suomalaiset ja henkilötietojen suoja. Kyselytutkimusten ja viranomaistilastojen tietoja 1990-luvulta ja 2000-luvun alusta*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 218. 93 s. ①

Heini Kainulainen. *Seuraamuskäytäntö huumausaineen käyttöringkoksessa*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 219. 142 s. ①

Rikollisuustilanne 2005. Rikollisuus ja seuraamusjärjestelmä tilastojen valossa. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 220. 461 s.

Tapio Lappi-Seppälä. *Johdanto* (s. 1–6) ④

Reino Sirén. *Rikollisuuden rakenne ja kehitys* (s. 7–12) ④

Martti Lehti & Janne Kivivuori. *Kuolemaan johtanut väkivalta* (s. 13–41) ④

Janne Kivivuori, Martti Lehti & Reino Sirén. *Muut väkivaltarikokset* (s. 43–64) ④

Heini Kainulainen. *Raiskaus* (s. 66–72) ④

Hannu Niemi. *Lapsiin ja varhaisnuoriin kohdistuvat seksuaalirikokset* (s. 73–77) ④

Hannu Niemi. *Muut seksuaalirikokset* (s. 78–81) ④

Reino Sirén. *Omaisuusrikokset* (s. 83–114) ④

Martti Lehti. *Talousrikokset* (s. 115–128) ④

Hannu Niemi. *Liikenne- ja dopingrikokset* (s. 129–152) ④

Heini Kainulainen. *Päihde- ja dopingrikokset* (s. 153–165) ④

- Matti Marttunen & Venla Salmi. *Nuorisoriollisuus* (s. 167–188) ④
 Päivi Honkatukia & Jukka Savolainen. *Naiset rikosten tekijöinä ja uhreina* (s. 189–210) ④
 Hannu Niemi. *Ulkomaalaisten rikollisuus* (s. 211–217) ④
 Hannu Niemi & Martti Lehti. *Kansainvälistyminen ja rikollisuus* (s. 218–232) ④
 Hannu Niemi. *Rikollisuuden pelko* (s. 233–249) ④
 Martti Lehti & Reino Sirén. *Väkivaltarikokset ja alkoholi* (s. 251–261) ④
 Tapio Lappi-Seppälä. *Kontrolliviranomaisten toiminta* (s. 263–345) ④
 Matti Marttunen. *Nuorten rangaistukset* (s. 347–360) ④
 Heini Kainulainen. *Huumausaineen käyttörikosuudistuksen vaikutukset seuraamuskäytäntöön* (s. 361–369) ④
 Hannu Niemi. *Eräiden talousrikosten rangaistuskäytäntö* (s. 371–399) ④

Päivi Honkatukia & Janne Kivivuori (toim.). *Nuorisoriollisuus. Määrä, syyt ja kontrolli*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 221. 385 s.

- Päivi Honkatukia & Janne Kivivuori. *Johdanto* (s. 1–28) ④
 Janne Kivivuori. *Nuorisoriollisuuden kehitys* (s. 15–55) ④
 Martti Lehti. *Nuorten henkirikokset 1980–2004* (s. 57–96) ④
 Markus Jokela. *Perimä ja ympäristö antisosiaalisuuden kehityksessä* (s. 97–121)
 Jaana Haapasalo. *Kasvu ympäristön varhaiset riskitekijät rikollisen käyttäytymisen kehityksessä* (s. 123–160)
 Janne Kivivuori. *Nuorisoriollisuuden sosiologiset selitykset* (s. 161–186) ④
 Venla Salmi. *Sosiaalinen pääoma ja nuorisoriollisuus* (s. 187–209) ④
 Päivi Honkatukia & Leo Nyqvist & Tarja Pösö. *Rikokset nuorten ”juttuina” – narratiivisen lähestymistavan mahdollisuuksia* (s. 211–234) ④
 Jukka Savolainen. *Rikosten ja väkivallan torjuntaa kouluissa* (s. 235–247) ④
 Timo Harrikari. *Rikos lastensuojelun kentässä* (s. 249–279)
 Matti Marttunen. *Nuorten rangaistusjärjestelmän toiminta 1990-luvun alusta nykypäivään* (s. 281–314) ④
 Tarja Kuula & John Pitts & Matti Marttunen. *Nuoret laitoksissa Suomessa ja Englannissa* (s. 315–340) ④
 Janne Kivivuori & Päivi Honkatukia. *Nuorten rikollisuuden ja sen kontrollin kehityssuuntia* (s. 341–364) ④

Reino Sirén & Martti Lehti. *Musta maaliskuu? Väkiältä ja alkoholin kulutuksen kasvu vuonna 2004*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 222. 99 s. ①

Henriikka Rosti & Marjukka Litmala. *Avioehtosopimukset ja osituksen moitteet. Avioliittolain varallisuussäännösten toimivuuden tarkastelua I*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 223. 100 s. ①

Elisa Valkama & Marjukka Litmala. *Lasten huoltoriidat käräjäoikeuksissa*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 224. 107 s. ①

Minna Piispa & Markku Heiskanen & Juha Kääriäinen & Reino Sirén. *Naisiin kohdistunut väkivalta 2005*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 225. 186 s. ①

I.2 Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja

Hertta Keisala. *Parisuhdeväkivalta moniammatillisen työn kohteena. Arviointitutkimus Espoon yhteistyöverkoston ja Lyömättömän Linjan toiminnasta parisuhdeväkivallan lopettamiseksi*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 68. 82 s. ①

Yaira Obstbaum. *Brottslighet bland finskspråkiga och svenskspråkiga ungdomar*. Rättspolitiska forskningsinstitutets forskningsmeddelanden 69. 72 s. ①

Sanna Rönkä. *Nuorten huumeiden käyttäjien puhuttelu. Huomioita käytännöstä*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 70. 41 s. ①

Hannu Niemi & Martti Lehti. *Eräiden talousrikosten rangaistuskäytäntö*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 71. 116 s. ①

Virve-Maria de Godzinsky. *Selvitys asianajajien halukkuudesta hakeutua tuomarin uralle*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 72. 58 s. ①

I.3 Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen muut julkaisut

Toimintakertomus 2005

Eira Mykkänen (toim.). *Research Report Summaries 2005*

Martti Lehti. *Henkirikoskatsaus 1/2006*. (verkkojulkaisu) ①

Martti Lehti. *Henkirikoskatsaus 2/2006*. (verkkojulkaisu) ①

Terhi Hakamo & Reino Sirén & Markku Heiskanen. *Kotitalouksiin kohdistuneet omaisuusrikokset 2003. Väestöhaastatteluihin perustuva selvitys varkausrikosten, vahingontekojen ja muiden omaisuusrikosten kohteeksi joutumisesta*. (verkkojulkaisu) ①

I.4 Muut kirjoitukset

Päivi Honkatukia

1. Päivi Honkatukia & Leo Nyqvist & Tarja Pösö. *Violence From Within the Reform School*. Youth Violence and Juvenile Justice. An Interdisciplinary Journal (vol. 4), s. 328–344 ②
2. Johanna Niemi-Kiesiläinen & Päivi Honkatukia & Helena Karma & Minna Ruuskanen. *Johdanto: Diskurssianalyysia juristeille*. Teoksessa Johanna Niemi-Kiesiläinen & Päivi Honkatukia & Helena Karma & Minna Ruuskanen (toim.). Oikeuden tekstit diskursseina. Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja. E-sarja n:o 13, s. 9–20. ④
3. Johanna Niemi-Kiesiläinen & Päivi Honkatukia & Minna Ruuskanen. *Diskurssianalyysi ja oikeuden tekstit*. Teoksessa Johanna Niemi-Kiesiläinen & Päivi Honkatukia & Helena Karma & Minna Ruuskanen (toim.). Oikeuden tekstit diskursseina. Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja. E-sarja n:o 13, s. 21–42. ④
4. Päivi Honkatukia & Leo Nyqvist & Tarja Pösö. *Ryhmähaastattelut määrittelyjen ja merkitysten tuottajana – esimerkkinä nuorten puhe väkivaltaasta*. Teoksessa Timo Ahonen (toim.). Oikeussosiologiaa ja kriminologiaa. Juhlajulkaisu Ahti Laitinen 1946-24/4-2006. Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisuja. A-sarja. Juhlajulkaisut n:o 17, 39–58. ④
5. Päivi Honkatukia & Leo Nyqvist & Tarja Pösö. *Vaikeat aiheet haavoittuvissa olosuhteissa*. Teoksessa Jaana Hallamaa & Veikko Launis & Salla Lötjönen & Irma Sorvali (toim.). Etiikkaa ihmistieteille. Tietolipas 211. SKS, Helsinki. ③

Janne Kivivuori

6. Venla Salmi & Janne Kivivuori. *The Association between Social Capital and Juvenile Crime: The Role of Individual and Structural Factors*. European Journal of Criminology (vol 3.), s. 123–148 ②
7. Janne Kivivuori & Martti Lehti. *The Social Composition of Homicide in Finland, 1960–2000*. Acta Sociologica (vol. 49), s. 67–82 ②
8. Minna Ritakallio & Riittakerttu Kaltiala-Heino & Janne Kivivuori & Tiina Luukkaala & Matti Rimpelä. *Delinquency and the profile of offences*

- among depressed and non-depressed adolescents.* Criminal Behaviour and Mental Health (vol. 16), s. 100–110 ②
9. *Oikeudellistuva yhteiskunta – esimerkkinä koulujen alttiut ilmoittaa oppilaiden rikoksia poliisille.* Oikeus (vol. 35), s. 157–177 ③
10. *Onko kukaan meistä enää turvassa? – Rikosten ja turvallisuuden mittamisesta.* Teoksessa Kati Rantala & Sirpa Virta (toim.). Tieto – mahdollisuus, uhka vai turva. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 47, Helsinki, s. 26–45 ④
11. Mirka Smolej & Janne Kivivuori. *The Relation Between Crime News and Fear of Violence.* Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention (vol. 7), s. 211–227 ②

Hertta Keisala

12. Espoon Lyömättömän Linjan yhteistyöverkosto arvioitiin. Haaste 2/2005, s. 18–19 ⑥

Tapio Lappi-Seppälä

13. *Sanctions alternatives a l'emprisonnement en Finlande.* Teoksessa Pierrette Poncela & Robert Roth (toim.). La fabrique du droit des sanctions pénales au conseil de l'Europe. Mission de Reserche. Droit et Justice. La Documentation française, Paris ④
14. *Finland: A Model of Tolerance?* Teoksessa John Muncie & Barry Goldson (toim.). Comparative Juvenile Justice. Sage Publications, Thousand Oaks ④
15. *Rangaistuskäytännön hinta.* Teoksessa Pekka Koskinen & Martti Majanen (toim.). Rikosoikeudellisia kirjoituksia VIII, Raimo Lahdelle omistettu. Suomalainen Lakimiesyhdistys, Vammala ④
16. *Rikollisuus ja kriminaalipolitiikka.* Forum Iuris. Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisut ①
17. *Inkeri Anttila 90 vuotta.* Lakimies 7–8/2006, s. 1344–1346 ⑥
18. *Política criminal y penas alternativas a la prisión en los países escandinavos.* Teoksessa Ana Isabel Cerezo Domínguez (toim.). Notas de derecho penal comparado. Publicado en Cuadernos de política criminal, número 90, s. 121–158 ④

Martti Lehti

19. Janne Kivivuori & Martti Lehti. *The Social Composition of Homicide in Finland, 1960–2000.* Acta Sociologica (vol. 49), s. 67–82 ②
20. Martti Lehti & Kauko Aromaa. *Trafficking for Sexual Exploitation.* Teoksessa Michael Tonry (toim.). Crime and Justice vol. 34. The University of Chicago Press, Chicago, s. 133–228 ④

21. Kauko Aromaa & Martti Lehti. *Trafficking for Sexual Exploitation*. *Criminology in Europe* 2/2006, s. 3, s. 12–16 ©
22. *Suomalainen henkirikollisuus muutoksessa?* Poliisi-tv:n nettikolumni (<http://www.yle.fi/poliisity/kolumnit.php>, 20.4.) ©
23. Martti Lehti & Reino Sirén. *Vuoden 2004 alkoholipoliittiset ratkaisut ja väkivaltarikollisuus*. *Haaste* 4/2006, s. 14–16 ©

Marjukka Litmala

24. *Oikeussuojakeinot*. Teoksessa *Perheen lakiopas*. WSOY, s. 35–70 ©
25. *Avioero*. Teoksessa *Perheen lakiopas*. WSOY, s. 97–133 ©
26. *Avio-oikeuden laajuutta syytä rajoittaa*. Vieraskynä-kirjoitus, sanomalehti *Kaleva* 8.7.2006 ©
27. *Perheoikeuden kehityslinjoja 1985–2005*. Teoksessa Jyrki Tala & Marjukka Litmala (toim.). *Katsauksia Suomen lainsäädäntökehitykseen 1985–2005. Paremmen sääntelyn toimintaohjelma. Osa 2. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja* 9/2006, Helsinki, s. 87–116 ④
28. *Avioehdot yleistyneet, osituksen moitteet harvinaisia*. *OHOI* 4/2006, s. 28–30 ©

Matti Marttunen

29. *Suomen mallissa ei lähtökohta*. Kommentti Annele Saikkalan artikkeliin ”Ranskassa nuorten jutuissa erikoistunut tuomari”. *Haaste* 2/2006, s. 23 ©

Vesa Muttilainen

30. *Velkaongelmien hallintapolitiikan kehityslinjoja 1985–2005*. Teoksessa Tala, Jyrki & Litmala, Marjukka (toim.). *Katsauksia Suomen lainsäädäntökehitykseen 1985–2005. Paremmen sääntelyn toimintaohjelma. Osa 2. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja* 9/2006 ④
31. *Suomalaisten huoli henkilötietojen suojasta kasvaa*. *Tietosuoja* 2/2006 ©
32. *Luottotietojen laatu ja kansalaisten luottamus*. *Luottolista* 16/2006 ©
33. *USA:n kuluttajakonkurssit eurooppalaistuvat*. *Luottolista* 23/2006 ©

Yaira Obstbaum

34. *Suomenkieliset ja ruotsinkieliset nuoret rikoksentehtäjinä*. *Haaste* 4/2006, s. 12–13 ©
35. *De flesta brotten utförs mera sällan av svenskspråkiga ungdomar än finskspråkiga jämnåriga – men inte alla*. *Lakimiesuutiset* 7/2006, s. 50–51 ©

Kati Rantala

36. *Etäisen soveltavaa etiikkaa*. Kolumni. Yhteenveto Viidensien Nuorisotutkimuspäivien ”Reilu tutkimus” sessiosta soveltamisen etiikka. (http://www.kommentti.fi/sivu.php?artikkeli_id=127) ©
37. *Hyvän asian ajamista vai manipulaatiota?* Kolumni. Yhteenveto Viidensien Nuorisotutkimuspäivien ”Reilu tutkimus” työryhmästä soveltamisen etiikka (http://www.kommentti.fi/sivu.php?artikkeli_id=1) ©

Venla Salmi

38. *Sosiaalinen pääoma ja nuorten rikollisuus*. Haaste 1/2006, s. 18–19 ©
39. Venla Salmi & Janne Kivivuori. *The Association between Social Capital and Juvenile Crime: The Role of Individual and Structural Factors*. European Journal of Criminology (vol 3.), s. 123–148 ②

Jukka Savolainen

40. *Inequality, Welfare State, and Homicide: Further Support for the Institutional Anomie Theory*. Teoksessa Richard Rosenfeld (toim.). International Library of Criminology. Ashgate Publishing, Aldershot ④

Reino Sirén

41. Martti Lehti & Reino Sirén. *Vuoden 2004 alkoholipoliittiset ratkaisut ja väkivaltarikollisuus*. Haaste 4/2006, s. 14–16 ©

Mirka Smolej

42. Mirka Smolej & Janne Kivivuori. *The Relation Between Crime News and Fear of Violence*. Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention (vol. 7), s. 211–227 ②
43. Jon T. Johnsen & Mirka Smolej. *Time Management of Justice Systems: A Northern Europe Study*. European Commission for the Efficiency of Justice, Taskforce on Timeframes of Proceedings (CEPEJ 2006 14 Rev). (http://www.coe.int/t/dgl/legalcooperation/cepej/textes/adoptedTexts_en.asp) ©

LIITE II: HENKILÖKUNNAN MUU TOIMINTA

I.5 Luottamustoimet ja asiantuntijatehtävät

Päivi Honkatukia

- sosiologian dosentti Helsingin yliopistossa
- STM:n rikosten ja riita-asioiden sovittelun neuvottelukunnan asiantuntijajäsen (2003–2006)
- Nordiska Samarbetsfådet för Kriminologin neuvoston jäsen
- Oikeus- ja yhteiskuntatieteellisen yhdistyksen hallituksen jäsen
- Nuorisotutkimusseuran hallituksen jäsen
- Oikeus-lehden toimituksen jäsen
- Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention -lehden advisory board'in jäsen
- asiantuntijana Uumajan yliopistossa yliopistolehtorin valintaprosessissa

Ville Hinkkanen

- Oikeus- ja yhteiskuntatieteellisen yhdistyksen hallituksen jäsen
- European research group on national reconviction rates (European sourcebook of crime and criminal justice statistics) -ryhmän jäsen

Risto Jaakkola

- Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen johtokunnan sihteeri
- oikeusministeriön tilaamana aviovarallisuusjärjestelmän toimivuutta koskevan tutkimuksen ohjaus- ja tukiryhmän pysyvä asiantuntija
- kansallisen taustaryhmän jäsen työministeriön hallinnoimassa EU-hankkeessa (MERA), jossa laaditaan eurooppalainen käsikirja EU:n syrjäintädirektiivien seurantaan ja Suomen kansallinen seurantajärjestelmä
- Väestöliiton hallituksen jäsen
- Raha-automaattiyhdistyksen rahoittaman Väestöliitossa toteutettavan parisuhdeprojektin johtoryhmän puheenjohtaja
- Raha-automaattiyhdistyksen rahoittaman Sosiaalipedagogiikan säätiössä toteutettavan peliriippuvuuden hoitokokeilun arviointiryhmän puheenjohtaja
- Confederation of Family Organisations in the European Community (COFACE, Bryssel) -järjestön hallituksen varajäsen

Heini Kainulainen

- sosiaali- ja terveysministeriön kansainvälisen huumausainetyöyhteistyöryhmän jäsen (OPTL:n edustaja)
- valtakunnansyyttäjän kuultavana 22.2. huumausaineen käyttörikosuudistuksen vaikutuksista

Janne Kivivuori

- sosiologian dosentti Helsingin yliopistossa
- Alkoholitutkimussäätiön hallituksen jäsen
- Janus-lehden asiantuntijalukija (referee)
- Psykologia-lehden asiantuntijalukija (referee)
- toimi asiantuntijana Sisäisen turvallisuuden ohjelman osoitintyöryhmässä
- esitteli 18.5. Sisäisen turvallisuuden ministeriryhmälle kansallisten kokonaisrikollisuuden osoitinjärjestelmän kehittämistä koskevan työryhmäesityksen
- asiantuntijana kuultavana 15.5. ja 16.8. Sisäisen turvallisuuden seurantaröhmässä koskien kansallisten kokonaisrikollisuuden osoittimien vakinaistamista ja perustamista
- asiantuntijana kuultavana 25.8. sosiaali- ja terveysministeriön ”Väkivallan vähentämistyön osaamisen ja kehittämisen koordinointi”-työryhmässä
- asiantuntijana Poliisiammattikorkeakoulun huumausainerikollisuuden erikoistutkijan valintaprosessissa

Hertta Keisala

- Oikeus- ja yhteiskuntatieteellisen yhdistyksen hallituksen jäsen 3/2006 saakka

Tapio Lappi-Seppälä

- rikosoikeuden dosentti Helsingin yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa
- oikeusministeriön kriminaalipoliittisen strategiatiimin jäsen
- mielenterveyslain kriminaalipotilaita koskevia säännöksiä tarkistavan työryhmän jäsen
- sisäasiainministeriön tutkimuspoliittisen neuvottelukunnan jäsen
- valtakunnallisen oikeustieteen tutkijakoulun OMY:n johtoryhmän jäsen
- Kansainvälisen rikosoikeus- ja vankeinhoitosäätiön (IPPF) varapresidentti
- kriminologisen tieteellisen neuvoston jäsen (Euroopan neuvosto, SCC)
- Suomen Kriminalistiyhdistyksen hallituksen jäsen
- Haaste-lehden toimituskunnan jäsen
- Youth Justice -lehden toimitusneuvoston jäsen

- Lakimies-lehden asiantuntijalukija (referee)
- Oikeus-lehden asiantuntijalukija (referee)
- Vollmer-award komitean (American Society of Criminology) jäsen
- asiantuntijana kuultavana 3.10. eduskunnan lakivaliokunnassa oikeusministeriön tulo- ja menoarvioista

Martti Lehti

- rikosentorjuntaneuvoston jäsen
- rikosentorjuntaneuvoston työvaliokunnan jäsen
- rikosentorjuntaneuvoston väkivaltajaoksen jäsen
- ASC 2007 Program Committee'n jäsen

Marjukka Litmala

- kuluttajaekonomian dosentti Helsingin yliopistossa
- valtioneuvoston kanslian asettaman Paremman sääntelyn toimintaohjelman projektiryhmän jäsen
- valtioneuvoston asettaman lapsiasianeuvottelukunnan pysyvä asiantuntija
- International Journal of Consumer Studies -aikakauskirjan asiantuntijalukija (referee)
- kuultavana 28.11. Eduskunnassa SDP:n oikeusturvaryhmässä, teemana perheoikeudellisen sääntelyn kehitysnäkymät

Vesa Muttilainen

- Euroopan neuvoston velkatoryhmän ”The group of specialists on seeking legal solutions to debt problems” (CJ-S-DEBT) jäsen
- kauppa- ja teollisuusministeriön asettaman Taloudenhallinnan neuvottelukunnan jäsen
- kauppa- ja teollisuusministeriön asettaman talous- ja velkaneuvonnan seurantaryhmän jäsen
- oikeusministeriön, sisäasiainministeriön ja Tilastokeskuksen asettaman oikeus- ja rikosasiain tilastoinnin yhteistyöryhmän jäsen
- oikeusministeriön strategiatiimin maksuhäiriöpolitiikkaa koskevan ryhmän laajemman kokoonpanon jäsen
- Tilastokeskuksen ”Suomalaiset tietoyhteiskunnassa” -hankkeen johtoryhmän jäsen

Eira Mykkänen

- oikeusministeriön uuden palkkausjärjestelmän toteutumisen seurantaan varten asetetun arviointiryhmän jäsen

Hannu Niemi

- jäsenenä Päihdekuntoutus ja yhdyskuntaseuraamukset -työryhmässä.
Työryhmämietintö on valmistunut nimellä *Päihdekuntoutus ja yhdyskuntaseuraamukset* (Oikeusministeriö, työryhmämietintö 2006:19)
- jäsenenä oikeusministeriön asettamassa sähköisen valvonnan työryhmässä
- jäsenenä rikosasiain sovittelun neuvottelukunnassa
- asiantuntijana Poliisiammattikorkeakoulun järjestyslakitutkimusprojektin ohjausryhmässä

Kati Rantala

- Nordisk alkohol- & narkotikatidskrift -lehden asiantuntijalukija (referee)
- Westermarck-seuran nimeämä Kettel Bruun -palkintotoimikunnan jäsen

Jukka Savolainen

- kriminologian dosentti Helsingin yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa
- oikeusministeriön, sisäasiainministeriön ja Tilastokeskuksen asettaman oikeus- ja rikosasiain tilastoinnin yhteistyöryhmän jäsen
- henkilöstön edustaja Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen johtokunnassa
- Social Science Quarterly -lehden asiantuntijalukija (referee)
- Violence Against Women -lehden asiantuntijalukija (referee)

Reino Sirén

- Alkoholiohjelma 2004–2007: alkoholiverotuksen alentamisen yhteiskunnallisten vaikutusten seurantaryhmän jäsen
- Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention -lehden asiantuntijalukija (referee)
- Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention -lehden Advisory Board'in jäsen

Elisa Valkama

- kauppa- ja teollisuusministeriön asettaman Taloudenhallinnan neuvottelukunnan varajäsen

I.6 Esitelmät kansainvälisissä seminaareissa ja kokouksissa

Mikko Aaltonen

- alusti 5.5. Reykholtissa NSfK:n seminaarissa aiheesta *Violent while sober? The acute effect of alcohol on adolescent aggression* yhdessä Heta Moustgaardin ja Jukka Savolaisen kanssa

Ville Hinkkanen

- esitelmöi 19.9. Turussa Pohjoismaiden vankeinhoitoviranomaisten Nordiskt inomverksforskarmötessä aiheesta *The Finnish Recidivism Monitoring System*

Janne Kivivuori

- alusti 12.6. Kööpenhaminassa Pohjoismaiden nuorisoriikollisuuskyselyjen (ISRD-2) raportointien kokouksessa aiheesta *Web survey based implementation of the ISRD-2 protocol in Finland*
- alusti 27.9. Tübingenissa European Society of Criminologyn kokouksessa aiheesta *The problem of missing students in school-based delinquency surveys: special education and absenteeism* yhdessä Venla Salmen kanssa

Tapio Lappi-Seppälä

- luennoi 22.3. University of Tilburg'in International workshopissa aiheesta *Foreign prisoners in Finland*
- luennoi 5.5. University of Lund'in "Nordisk Workshop in Criminal Law"-seminaarissa aiheesta *The Good, the Bad and the Ugly in Economic Theory of Crime and Justice*
- luennoi 2.6. Helsingissä "International Colloquium Criminal Law Theory in Transition"-seminaarissa aiheesta *Trust, welfare and legitimacy: Explaining trends and stability in penal policy*
- luennoi 4.6. Helsingissä Tsekin tasavallan delegaation vierailulla aiheesta *The Role of community sanctions in criminal policy*
- luennoi 7.6. Greifswaldin yliopiston 550-vuotisjuhlaseminaarissa aiheesta *Scandinavian Penal Policy*
- luennoi 16.6. Tukholmassa "The Stockholm Criminology Symposium"-seminaarissa aiheesta *Scandinavian Prisoner Rates in a Comparative Perspective*

- esitelmöi 28.8. Tübingenissa European Society of Crimonology'n vuosikokouksessa aiheesta *Understanding Penal Policy: Crime Prevention or Something Else*
- esitelmöi 27.11. Tanskan kriminalistiyhdistyksen kokouksessa aiheesta *Why Scandinavian Penal Policy Differs from Other Countries*
- esitelmöi 23.11. oikeusministeriön järjestämässä pohjoismaisessa seminaarissa aiheesta *Welfare Models and Criminal Policy*

Martti Lehti

- esitelmöi 7.6. Naantalissa Pohjoismaisten rikollisuuden torjunnan neuvottelukuntien vuosikokouksessa aiheesta *Dödligt våld i de Nordiska länderna*
- esitelmöi 27.11. Hämeenlinnassa ”Crime Prevention Network (EUCPN) Best Practices Conference” -konferenssissa aiheesta *Some Aspects of Alcohol-related Homicides in Northern Europe*

Venla Salmi

- alusti 27.9. Tübingenissa European Society of Criminologyn kokouksessa aiheesta *The problem of missing students in school-based delinquency surveys: special education and absenteeism* yhdessä Janne Kivivuoren kanssa

Jukka Savolainen

- alusti 5.5. Reykholtissa NSfK:n seminaarissa aiheesta *Violent while sober? The acute effect of alcohol on adolescent aggression* yhdessä Heta Moustgaardin ja Mikko Aaltosen kanssa
- alusti 27.9. Tübingenissa European Society of Criminologyn kokouksessa aiheesta *Public Disorder and Violent Victimization: Findings from a Survey of Female Business Owners*
- alusti 2.11. Los Angelesissa Annual Meeting of American Society of Criminology -kokouksessa aiheesta *Historical Origins of a Cross-National Puzzle: Homicide in Finland, 1750–2000*

Mirka Smolej

- alusti 26.9. Tübingenissa European Society of Criminology'n kokouksessa aiheesta *Crime Victimization, Exposure to Crime News and Social Trust among Finnish Adolescents*
- alusti 4.4. Bukarestissa Euroopan Neuvoston CEPEJ-TF-DEL -työryhmän kokouksessa aiheesta *Time Management in Nordic Courts*

I.7 Muu osallistuminen kansainvälisiin seminaareihin ja kokouksiin

Ville Hinkkanen

- osallistui 29.8. Tübingenissa European Society of Criminology'n kokouksessa European research group on national reconviction rates -ryhmän työkokoukseen

Risto Jaakkola

- osallistui Brysselissä 10.–11.4. EU-maiden perhejärjestöjen liiton CO-FACEn hallituksen ja yleiskokoukseen

Hertta Keisala

- osallistui 26.–29.9. Tübingenissa European Society of Criminology'n kokoukseen

Tapio Lappi-Seppälä

- osallistui 16.–19.2. Budapestissa kansainväliseen rikosoikeus- ja vankeinhoitosäätiön kongressiin
- osallistui 18.–20.6. Bergenissä pohjoismaista kriminologiaa käsittelevän antologian työkokoukseen
- osallistui 25.–26.11. Kööpenhaminassa pohjoismaiseen antologiakokoukseen
- osallistui 29.11. Lontoossa Home Office'n seminaariin

Vesa Muttilainen

- osallistui 28.–29.4. Brysselissä IFF:n ja NCRC:n ”Responsible Credit – 6 International Conference on Financial Services” -konferenssiin
- osallistui 17.–19.5., 12.–14.9. ja 13.–15.11. Strasbourgissa Euroopan neuvoston velkatyöryhmän ”The group of specialists on seeking legal solutions to debt problems” (CJ-S-DEBT) kokouksiin

Kati Rantala

- osallistui 26.–28.11. Hämeenlinnassa European Crime Prevention Network (EUCPN) Best Practices -konferenssiin. Työryhmän Alcohol and Drug Information Aimed at Young People sihteeri.

I.8 Esitelmät ja luennot kotimaisissa tilaisuuksissa

Mikko Aaltonen

- alusti 24.3. Tampereella Sosiologipäivien ”Nuoret ja rikollisuus”-työryhmässä aiheesta *Alkoholin tilannekohtainen yhteys nuorten väkivaltaiseen käyttäytymiseen* yhdessä Heta Moustgaardin ja Jukka Savolaisen kanssa

Ville Hinkkanen

- alusti 4.9. Oikeustieteen tutkija- ja jatkokoulutuspäivien kriminologian työryhmässä aiheesta *Rangaistuskäytännön tilastolliset mallit – yhtenäisyys ja rangaistuksen määrääminen*

Hertta Keisala

- esitteli 29.11. Kriminaalihuoltolaitoksen järjestämässä nuorten seuraamusjärjestelmän kehittämisseminaarissa nuorisorangaistustutkimuksen alustavia tuloksia

Janne Kivivuori

- alusti 10.5. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen ja Helsingin yliopiston tutkijaseminaarissa ”Rikollisuus ja kriminaalipolitiikka” aiheesta *Rikoskäyttäytymisen tutkimuksesta Suomessa*
- esitteli 21.6. kriminologisen yksikön tutkimustoimintaa Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen ja Poliisiammattikorkeakoulun tutkijatapaamisessa
- esitteli 26.9. kriminologisen yksikön tutkimustoimintaa Oikeuskanslerinviraston vieraillessa laitoksella
- esitteli 10.10. Espoossa kriminologisen yksikön tutkimustoimintaa sisäasiainministeriön järjestämässä paikallista turvallisuussuunnittelua koskevassa poikkihallinnollisessa ja järjestökentän tapaamisessa
- alusti 12.10. Helsingissä Nuorisorikollisuus-tutkimusseminaarissa nuorisorikollisuuden kehityksestä
- osallistui 20.10. Helsingissä Nuorisotutkimuspäivillä soveltavan tutkimuksen etiikkaa koskevaan väittelyyn Nuorisotutkimusverkoston tutkimusjohtajan Tommi Hoikkalan kanssa
- esitellyt 23.10. kriminologisen yksikön tutkimustoimintaa professori Eugene McLaughlinille (City University, London)
- esitteli 17.11. kriminologisen yksikön tutkimustoimintaa laitoksen ja oikeusministeriön yhteisseminaarissa

Tapio Lappi-Seppälä

- luennoi 13.1. Oikeuspoliittisella tutkimuslaitoksella Asianajajayhdistyksen hallituksen vierailun yhteydessä aiheesta *Oikeuspolitiikka ja tutkimus*
- luennoi 9.3. Turun yliopiston jatkokoulutuspäivillä aiheesta *Mitä on oikeuspoliittinen tutkimus*
- esitelmöi 23.3. oikeusministeriön ja Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskuksen järjestämässä ”Rikosoikeutta tuomareille” -seminaarissa *seuraamuslajin valinnasta ja rangaistuksen määräämisestä*
- esitelmöi 3.4. Kriminalistiyhdistyksen vuosikokouksessa *kriminaalipolitiikan muutostrendistä*
- esitelmöi 5.4. oikeusministeriön johdon päivillä *vankiluvun kasvun syistä*
- esitelmöi 27.–28.4. Tvärminnessä Helsingin yliopiston järjestämällä rikosoikeuspäivillä *kriminaalipolitiikan muutossuunnista*
- esitelmöi 10.5. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen ja Helsingin yliopiston rikos- ja prosessioikeuden sekä oikeuden yleistieteiden laitoksen yhteisseminaarissa *kriminologisen tutkimuksen ja kriminaalipolitiikan suhteista*
- esitelmöi 29.5. oikeusministeriön ja Tilastokeskuksen pääjohtajatapaamisessa *oikeuspoliittisen tutkimuksen tietotarpeista*
- toimi 5.9. valtakunnallisilla oikeustieteen tutkijapäivillä ”Kriminologia ja kriminaalipolitiikka” -työryhmän puheenjohtajana
- esitelmöi 7.10. Turussa Vihreän liiton kriminaalipoliittisessa seminaarissa *kriminaalipolitiikan muutoksista*
- esitelmöi 9.10. Helsingissä Lakimiesliiton järjestämässä seminaarissa aiheesta *Uusinta tietoa vankiluvun muutoksen syistä*
- juhlapuhujana 26.10. Vankeinhoidon koulutuskeskuksessa aiheesta *Vankeinhoito ja kriminaalipolitiikan muutokset*
- esitelmöi 13.12. Helsingin yliopiston ”Rikosoikeutta tuomareille” -kursilla *rangaistuksen määräämisestä*
- esitelmöi 17.12. Helsingin hovioikeudessa aiheesta *Vankeuslakipaketti*

Martti Lehti

- esitelmöi 2.5. Vantaalla Vankeinhoidon koulutuskeskuksen koulutustilaisuudessa aiheesta *Suomalaisen väkivalta- ja henkirikollisuuden erityispiirteitä*
- esitelmöi 29.9. Helsingissä Rikosuhripäivystyksen seminaarissa aiheesta *Suomalainen henkirikollisuus*
- esitelmöi 12.10. Helsingissä Nuorisoriikollisuus-tutkimusseminaarissa aiheesta *Nuorten henkirikokset 1980–2004*

Jussi Leppälä

- esitteli 29.8. Stakesilla kutsuntatutkimusta yhteistyötahoille

Marjukka Litmala

- luennoi 25.4.–11.5. Helsingin yliopiston taloustieteen laitoksella kurssin ”Kotitalouksien talous- ja oikeussuhteet” (6 luentokertaa)
- luennoi 17.5.–7.6. Helsingin yliopiston Avoimessa yliopistossa kurssin ”Kotitalouksien talous- ja oikeussuhteet” (6 luentokertaa)
- luennoi 3.–26.10. Helsingin yliopiston taloustieteen laitoksella kurssin ”Kotitalouksien talous- ja oikeussuhteet” (6 luentokertaa)

Matti Marttunen

- luennoi 24.3. oikeusministeriön ja Helsingin yliopiston ”Rikosoikeutta tuomareille” -kurssilla aiheesta *Nuorisorangeistus*
- alusti 5.9. oikeustieteen tutkija- ja jatkokoulutuspäivillä ”Kova laki” kriminologian ja kriminaalipolitiikan työryhmässä aiheesta *Rikosperusteiset huostaanotot*
- alusti 12.9. Riihimäen käräjäoikeuden lautamiespäivillä aiheesta *Nuorten rangaistuskäytäntö*
- alusti 26.9. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen ja Oikeuskanslerinviraston oikeuspoliittisessa seminaarissa aiheesta *Lasten ja nuorten seuraamukset*
- luennoi 29.11. Kriminaalihuoltolaitoksen järjestämässä nuorten seuraamusjärjestelmän kehittämisseminaarissa aiheista *Ajankohtaista nuorten rangaistuksista ja Havaintoja nuorisorangeistustutkimuksesta*
- luennoi 14.12. oikeusministeriön ja Helsingin yliopiston ”Rikosoikeutta tuomareille” -kurssilla aiheesta *Nuorisorangeistus*

Vesa Muttilainen

- esitelmöi 9.2. oikeusministeriössä oikeus- ja rikosasiain tilastoinnin yhteistyöryhmän kokouksessa velka-asioiden tilastoinnista
- esitelmöi 5.4. Eduskunnassa Velkaneuvonta ry:n, Eduskunnan talousvaliokunnan ja Kuluttajaviraston järjestämällä talous- ja velkaneuvonnan koulutuspäivillä aiheesta *Talous- ja velkaneuvonnan kehityslinjoja*
- esitelmöi 29.5. oikeus- ja rikosasiain tilastoinnin yhteistyöryhmän toimintaan liittyneessä Tilastokeskuksen pääjohtajatapaamisessa aiheesta *Velka-asioiden tilastot ja niiden hyödyntäminen*
- esitelmöi 26.9. laitoksella vierailleille Oikeuskanslerinviraston edustajille aiheesta *Kansalaiset ja tietosuoja*
- esitelmöi 10.10. Ruotsin Skatteverketin (veroviraston) edustajille järjestyssä tapaamisessa aiheesta *Alleviation of debt problems in Finland*
- esitelmöi 17.11. Helsingissä Turun yliopiston sosiaalipolitiikan laitoksen jatko-opiskelijoille aiheesta *Velkaantuneiden turva Suomessa*
- esitelmöi 21.11. laitoksella vierailleille oikeusministeriön julkisoikeuden yksikön edustajille aiheesta *Kansalaiset ja tietosuoja*

Yaira Obstbaum

- alusti 24.3. Tampereella Sosiologipäivien ”Nuoret ja rikollisuus” -työryhmässä aiheesta *Ruotsinkielisten nuorten rikoskäyttäytyminen*
- luennoi 18.10. Länsi-Suomen lääninhallituksen ”Frisk Framåt” -seminaarissa aiheesta *Brottsligheten bland finskspråkiga och svenskspråkiga ungdomar*

Kati Rantala

- piti pyydetyn kommenttipuheenvuoron 3.10. Lasten ja nuorten säätiön seminaarissa Robert D. Putnamin esitelmästä
- esitelmöi 17.10. Pasilan Rotaryklubilla aiheesta *Syrjäytyminen hyvinvoinnin Suomessa*
- toimi moderaattorina 20.10. Nuorisotutkimuspäivillä *Soveltamisen etiikan* sessiossa (Janne Kivivuoren ja Tommi Hoikkalan keskustelu tutkimusetiikasta)
- toimi työryhmän vetäjänä 20.10. Nuorisotutkimuspäivillä *Soveltamisen etiikan* ryhmässä
- alusti 8.11. sisäasiainministeriön organisoimassa Lähestymiskieltoseminaarissa tutkimuksesta *Lähestymiskiellot: toimeenpano ja vaikutukset* Mirka Smolej'n kanssa
- toimi 15.–18.11. Lammilla Helsingin yliopiston sosiologian jatko-opiskelijoille tarkoitetun kirjoittamisleirin toisena vetäjänä

Venla Salmi

- alusti 24.3. Tampereella Sosiologipäivien ”Nuoret ja rikollisuus” -työryhmässä aiheesta *Nuorten miesten rikoskäyttäytyminen*
- alusti 12.10. Helsingissä Nuorisorikollisuus-tutkimusseminaarissa aiheesta *Sosiaalinen pääoma ja nuorisorikollisuus*

Jukka Savolainen

- organisoi 24.3. Tampereella Sosiologipäivien ”Nuoret ja rikollisuus” -työryhmän
- alusti 24.3. Tampereella Sosiologipäivien ”Nuoret ja rikollisuus” -työryhmässä aiheesta *Alkoholin tilannekohtainen yhteys nuorten väkivaltaiseen käyttäytymiseen* yhdessä Heta Moustgaardin ja Mikko Aaltosen kanssa
- alusti 24.3. Tampereella Sosiologipäivillä ”Nuoret ja rikollisuus” -työryhmässä aiheesta *Perhe ja asuinalue nuorten väkivaltaisten uhrikokemusten taustatekijöinä* yhdessä Petteri Sipilän kanssa
- esitelmöi 10.5. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen ja Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan ”Rikollisuustutkimus ja Kriminaalipolitiikka” -tutkijaseminaarissa aiheesta *Uusintarikollisuus*

- toimi 4.10. puheenjohtajana Oikeuspolittisen tutkimuslaitoksen ja Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen järjestelmässä ”The Ecology of Crime” -seminaarissa
- esitelmöi 12.10. Helsingissä Nuorisoriikollisuus-tutkimusseminaarissa aiheesta *Rikksentorjuntaa kouluissa*
- luennoi 15.9.–14.11. Helsingin yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa metodiosuuden kurssista *Rangaistuksen sosiologiaa* (16 luentoker-taa)
- luennoi 9.10. Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen *gradu virikeseminaarissa*

Reino Sirén

- esitelmöi 15.11. Rovaniemellä sosiaali- ja terveysministeriön ja Lapin yliopiston järjestämässä seminaarissa ”Väkivallan tutkimuksen ja käytännön työn kohtaaminen” aiheesta *Väkivallan kehityspiirteet*

Mirka Smolej

- alusti 8.11. sisäasiainministeriön organisoimassa Lähestymiskieltoseminaarissa tutkimuksesta *Lähestymiskiellot: toimeenpano ja vaikutukset* Kati Rantalan kanssa

Elisa Valkama

- esitelmöi 6.4. Jyväskylän yliopiston perhetutkimuksen yksikön järjestämällä perhetutkimuspäivillä ”Lapset, perhetutkimus ja perhepolitiikka” aiheesta *Tutkimus lasten huoltoriidoista käräjäoikeuksissa – tutkimusasetelma ja tutkimusaineistot*
- esitelmöi 10.10. Ruotsin Skatteverketin (veroviraston) edustajille järjestetyssä tapaamisessa aiheesta *Alleviation of debt problems in Finland*

I.9 Yliopistoyhteistyö (luento-opetus kohdassa II.8)

Janne Kivivuori

- toimi yhden pro gradu -työn ohjaajana ja toisena tarkastajana (Helsingin yliopisto)
- toimi yhden väitöskirjan ohjaajana (Helsingin yliopisto)

Jukka Savolainen

- toimi kolmen pro gradu -työn ohjaajana ja yhden pro gradu -työn tarkastajana

LIITE III: KIRJASTO

Kirjastoon ostettiin sekä saatiin vaihtoina ja vapaakappaleina monografioita, koti- ja ulkomaisten sarjojen osia, tilastoja ja vuosikertomuksia. Kokoelmiin valittu aineisto luetteloitiin ja asiasanoitettiin PrettyLib-tietokantaan. Tietokantaan oli vuoden lopussa luetteloitu 10 527 nimekettä (2005: 9 955). Kasvua edellisestä vuodesta oli 572 nimekettä, josta osa on takautuvaa luettelointia. Jatkuvasti saapuvia aikakauslehtiä oli noin 120. Lisäksi tutkimuslaitoksen henkilökunnalla on käytössään elektronisia lehtiä ja tietokantoja.

Kokoelmista lainattiin yhteensä 159 nimekettä, joista 129 (81 %) tutkimuslaitoksen omalle henkilöstölle. Muista kirjastoista laitoksen henkilöstölle toimitettiin noin 60 kaukopalvelulainaa tai -kopiota.

Kirjastosihteeriksi toimi Nordiska Samarbetsrådet för Kriminologin ylläpitämän pohjoismaisen kriminologian bibliografian (Bibliography of Nordic Criminology; bibliography.nsfk.org) toimittajana.

LIITE IV: HENKILÖSTÖ

Vuoden 2006 aikana laitoksella työskentelivät seuraavat henkilöt:

Laitoksen johtaja

OTT Tapio Lappi-Seppälä

Toimisto

VTL Risto Jaakkola, hallintosihteeri

Yo.merkonomi Eira Mykkänen, osastosihteeri

Yo.merkonomi Sirpa Turunen, osastosihteeri

valtiot. yo Mikko Aaltonen, kirjastosihteeri 15.10.– (tutkimusavustaja 2.1.–14.8.)

Gun-Britt Kuusimäki, virastomestari

Laura Mykkänen, toimistoapulainen 12.–22.6. ja 3.–31.7.

Kriminologinen yksikkö

Oikeust. yo Ville Hinkkanen, tutkija 1.9.– (kirjastosihteeri –31.8.)

VTT Janne Kivivuori, tutkimusjohtaja

VTT Päivi Honkatukia, erikoistutkija

Ph.D. Jukka Savolainen, erikoistutkija

VTL, LuK Reino Sirén, erikoistutkija

OTK Hannu Niemi, erikoissuunnittelija

OTL Heini Kainulainen, tutkija –28.2.

LL.M. Hertta Keisala, tutkija

OTT Martti Lehti, tutkija

OTL, VT, Matti Marttunen, tutkija 1.8. –

KT Venla Salmi, tutkija

Yleinen yksikkö

MMT Marjukka Litmala, tutkimusjohtaja

YTT Vesa Muttilainen, erikoistutkija

OTK, VT, Kari Alasaari, tutkija –31.1.

OTL Virve-Maria de Godzinsky, tutkija

OTT Kaijus Ervasti, tutkija –14.1.

VTT, HuK Kati Rantala, tutkija

OTM Henriikka Rosti, tutkija 15.8.– (tutkimusavustaja –14.8.)

VTM Mirka Smolej, tutkija

VTM Elisa Valkama, tutkija

Tutkimusavustajat

maa- ja metsät. yo Päivi Huju 1.1.–31.5., 1.9.–

oikeust. yo Jussi Leppälä 23.1.–

oikeust. yo Elina Liisanantti

VTM Yaira Obstbaum –31.8.

OTL Heini Kainulainen työskenteli tutkimuslaitoksen tiloissa Alkoholitutkimussäätiön tutkijana 1.3.–

SAMMANDRAG

Rättspolitiska forskningsinstitutets viktigaste resultatmål år 2006 gällde undersökningen av förändringar i brottsnivån samt evaluering av centrala lagreformer.

Tyngdpunkterna i årets 2006 kriminalforskning ligger i främst på uppföljningssystemet för brott mot liv, brottsofferundersökningarna, alkoholpolitikförändringarnas samband med brottsligheten, ungdomsbrottsligheten samt återfallsbrott.

Inom forskningen av det straffrättsliga påföljdssystemet granskades speciellt de rättsliga tjänsterna, de allmänna domstolarna, äktenskapsförmögenhetssystemet samt evalueringsforskningar gällande de rättsliga systemen för vårdnadsgräl och skuldreglering.

Resultat från kriminalpolitiska undersökningar och undersökningar gällande brottprevention har publicerats i internationella och nationella tidskrifter. I publikationen Rikollisuustilanne gavs en överblick av brottsligheten under förgående år.

Analyser gällande kriminalpolitikens trender lyfte fram kostnadsverkningarna av det nuvarande straffmätningssystemet. Inom de senaste fem åren har antalet utdömda fängelseår ökat med 50 %. Detta medför i praktiken extra kostnader på tiotals miljoner euro. En mera planlagd kriminalpolitik i detta hänseende borde basera sig på välfinansierad forskning, men med sin nuvarande forskningsfinansiering har forskningsinstitutet inte tillräckligt med resurser att ta itu med ämnet. Rättspolitiska forskningsinstitutets behov av finansiering har under året uppmärksammats i ett flertal betänkanden.

Lagberedningen och riksdagsarbetet har synligt gynnats av den forskning som bedrivits. Många forskningar har bidragit till diskussion som lett till lagstiftningsplaner och projekt.

Institutets forskare deltar flitigt i justitieministeriets strategiarbete, vilket har ökat forskningsresultatens rättspolitiska relevans och implementering. Forskningsinstitutet är även delaktig i strategiverksamheten gällande kriminalpolitik, medborgarnas rättsförhållanden samt domstolsverksamhetens utvecklande.

Forskningsinstitutet uppfyllde väl de resultatmål som uppställdes för år 2006. Verksamheten har varit effektiv och ekonomin god. Mängden publikationer inom forskningsinstitutet översteg, i relativa termer, mångfalt den mängd publikationer som produceras i andra sektorforskningsenheter.

I serien Rättspolitiska forskningsinstitutets forskningar utkom 8 publikationer och i serien Forskningsmeddelanden 5. Allt som allt publicerade institutets forskare 82, forskningar, artiklar eller texter (3,8 texter/personarbetsår). Dessutom höll personalen 73 föredrag eller inlägg, av vilka 54 ägde rum i Finland och 19 i internationella sammanhang. Forskningsinstitutets personalen stod även för 34 föreläsninganföranden.

Den totala arbetsinsatsen uppgick under året till 21,6 personarbetsår och den totala budgeten till 1 589 000 euro. Den statliga budgeteringens andel av detta uppgick till 1 318 000 euro.